

2009 lapkričio 30

Nr. 22 / 334

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

ISSN 1392-6098

Bažnyčios žinios

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI	
APIE KLIUNI VIENUOLYNO INDĖLĮ Į VIENUOLIŠKĄJĮ GYVENIMĄ	2
APIE GROŽĮ KAIP KELIĄ DIEVO LINK	3

Bažnyčia Lietuvoje

Aušros Vartų Gailestingumo Motinos Globos atlidai	5
Apaštališkojo nuncijaus viešnagė	8
Šiaurės Amerikoje iškilmingai paminėtas Lietuvos evangelizacijos tūkstantmetis	10
Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija	13
Paminėtas <i>Caritas</i> veiklos Lietuvoje atkūrimo 20-metis	14
Leidinių pristatymas Šiauliuose	15
Knygos „Trys išmintys“ sutiktuvės	16

Homilijos

VILTINGAS DŽIAUGSMAS	
III advento sekmadienis (C)	18
MALONĖS APLANKYMAS	
IV advento sekmadienis (C)	19

Straipsniai

Kardinolas Joseph Ratzinger	
BIBLIJOS PASAKOJIMO APIE SUKŪRIMĄ PRASMĖ	20

Bažnyčia pasaulyje

Anglikonų primas lankėsi Romoje	24
---------------------------------	----

Benediktas XVI

Apie Kliuni vienuolyno indėlį į vienuoliškąjį gyvenimą

2009 m. lapkričio 11 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien norėčiau jums pakalbėti apie ankstesnę katechezėse jau minėtą monastinį sąjūdį, buvusį labai reikšmingą viduramžiais. Turiu galvoje Kliuni (*Cluny*) ordina, kuris XII a. pradžioje, savo didžiausio pasklidimo laikotarpiu, vienijo kone 1200 vienuolynų. Tikrai išpūdingas skaičius! Lygiai prieš 1100 metų, 910-aisiais, Vilhelmo I Pamaldžiojo, Akvitanijos hercogo, dovanos dėka Kliuni buvo įsteigtas ir abatui Bernonui vadovauti patikėtas vienuolynas.

Tais laikais prieš kelis šimtmečius sulig šventuoju Benediktu suklestėjusi vienuolystė dėl įvairių priežasčių labai sumenko: tai, be kita ko, lėmė nepastovūs politiniai ir socialiniai santykiai, sąlygoti į Europos tinklą neįsirikavusių tautų nuolatinų invazijų ir niokojimų, paplitęs skurdas ir pirmiausia abatijų priklausomybė nuo vietinių valdovų, kontroliuodavusių viską, kas būdavo jų kompetencijai priklausančioje teritorijoje. Tokioje aplinkoje Kliuni buvo vienuoliškojo gyvenimo gilaus atnaujinimo siela, troškusi grąžinti vienuolystę prie pirminio įkvėpimo.

Kliuni buvo atkurtas šventojo Benedikto regulos, papildytos kitų reformuotojų adaptacijomis, laikymasis. Pirmiausia norėta laiduoti pagrindinį vaidmenį, kuris krikščioniškajame gyvenime turi tekti liturgijai. Kliuni vienuoliai noriai ir labai rūpestingai švėsdavo Valandų liturgiją, giedodavo psalmes, rengdavo maldingas ir iškilmingas procesijas bei švėsdavo šventąsias Mišias. Jie skatino sakralinę muziką, troško, kad architektūra ir menas prisidėtų prie apeigų grožio ir iškilmingumo, praturtino liturginį kalendorių ypatingomis šventėmis, kaip antai, neseniai lapkričio pradžioje mūsų švęsta Visų Šventųjų švente, stiprino Mergelės Marijos gerbimą. Liturgijai skirta tokia didelė reikšmė todėl, kad Kliuni vienuoliai buvo įsitikinę, jog per ją dalyvaujama dangiškojoje liturgijoje. Jie taip pat jautė pareigą prie Dievo altoriaus užtarti gyvuosius ir mirusiuosius, nes daugybė tikinčiųjų primygtinai prašydavo prisiminti juos savo maldose. Apskritai Vilhelmas I Pamaldusis kaip tik dėl šios priežasties ir troško abatijos atsiradimo. Sename dokumente, kuriame paliudijamas jos įsteigimas, parašyta: „Šia dovana nustatau, kad Kliuni šventųjų apaštalų Petro ir Pau-

liaus garbei būtų pastatydintas vienuolynas reguliariems vienuoliams ir kad ten rinktųsi vienuoliai, gyvenantys pagal šventojo Benedikto regulą <...>, kad ten su prašymais bei maldavimais leistųsi į garbingą maldos prieglobstį ir, kupini didžiulio troškimo ir vidinės ugnies, ieškotų dangiškojo gyvenimo ir uoliai į Viešpatį kreiptų maldas, nuolankius ir maldaujantius prašymus.“ Maldos aplinkai išlaikyti bei skatinti Kliuni regula akcentavo tylos svarbą. Tokiai drausmei vienuoliai noriai paklusdavo, nes buvo įsitikinę, kad jų trokštamų dorybių tyrumas reikalavo vidinio ir nuolatinio susikaupimo. Nenuostabu, kad Kliuni vienuolynas netrukus ėmė garsėti šventumu ir daug kitų vienuoliškųjų bendruomenių nusprendė laikytis jo regulos. Daugelis kunigaikščių ir popiežių prašė Kliuni abatų skleisti savo reformą, todėl netrukus radosi tankus su Kliuni atitinkamais teisiniais saitais ar savotiška charizmine naryste susijusių vienuolynų tinklas. Taip įvairiuose Prancūzijos, Italijos, Vokietijos ir Vengrijos regionuose pradėjo ryškėti dvasinės Europos kontūrai.

Kliuni sėkmę pirmiausia lėmė ne tik ten puoselėtas didžiulis dvasingumas, bet ir kai kurios kitos jo skleidimąsi skatinusios sąlygos. Priešingai negu anksčiau, Kliuni vienuolynas ir nuo jo priklausančios bendruomenės pripažinti esą nepriklausomi nuo vietos vyskupo jurisdikcijos ir tapo tiesiogiai pavaldūs popiežiui. Tai suartino su Petro Sostu, ir kaip tik dėl popiežių teikiamos apaugos bei padaršinimų taip greitai galėjo paplisti Kliuni reformos siekti tyrumo ir ištikimybės idealai. Be to, priešingai praktikai kitose vietovėse, abatai būdavo renkami be menkiausio pasaulietinės vyresnybės poveikio. Kliuni ir gausių priklausomų bendruomenių vadovai tikrai būdavo iškilios asmenybės: abatas Odonas Kliunietis, apie kurį katechezėje kalbėjau prieš du mėnesius, tokios garsios figūros kaip Emardas, Majolas, Odilonas ir pirmiausia Hugonas Didysis, savo tarnybą vykdę ilgą laiką ir taip laidavę pradėtosios reformos stabilumą ir nuolatinį plitimą. Greta Odonas, Majolas, Odilonas ir Hugonas irgi gerbiami kaip šventieji.

Kliuni reforma ne tik apvalė ir iš naujo pažadino vienuoliškąjį gyvenimą, bet ir teigiamai paveikė pasaulinės Bažnyčios gyvenimą. Evangelinio tobulumo siekimas paskatino kovoti su dviem didelėmis negerovėmis, tuo metu kamavusiomis Bažnyčia – su simonija, t. y. pastoracinių tarnybų įgijimu už užmokestį, ir su diecezinės dvasininkijos amoralumu. Kliuni abatai, turėję dvasinį autoritetą, bei Kliuni vienuoliai, tapdavę vyskupais, o kai kurie net popiežiais, buvo svarbiausi tikrai išpūdingo dvasinio atsinaujinimo sąjūdžio veikėjai. Netrūko nė vaisių: vėl imta branginti ir

praktikuoti kunigų celibatą, bažnytinėms tarnyboms įgyti atsirado skaidresnės procedūros.

Reikšminga buvo ir nauda, kurią visuomenei davė Kliuni reformos įkvėpti vienuolynai. Epochoje, kai vargstančiais rūpindavosi vien bažnytinės institucijos, karštai praktikuota artimo meilė. Neturtingiems keliauninkams ir piligrimams, keliaujantiems kunigams ir vienuoliams, visiems, kurie užeidavo ir paprašydavo maisto bei pastogės kelioms dienoms, svetingai priimti visuose namuose laikytas išmaldininkas. Ne mažiau svarbios buvo dvi kitos Kliuni skatintos viduramžių kultūrai tipiškos institucijos – vadinamosios „Dievo paliaubos“ ir „Dievo taika“. Smurto ir keršto manijos paženklintame amžiuje „Dievo paliaubos“ ilgai laiduodavo karinių veiksmų nutraukimą. Tam būdavo pasirenkamos religinės šventės ir tam tikros savaitės dienos. „Dievo taika“, grasinant kanonine bausme, reikalauta gerbti bejėgius žmones ir šventąsias vietas.

Europos tautos per tokį ilgą brandos procesą vis aiškiau suvokė du pagrindinius visuomenės statydinimo elementus – žmogaus asmens vertę ir pirminį taikos gėrį. Tai galiojo ir kitoms vienuoliškosios fundacijoms, mat Kliuni vienuolynai turėjo daug nuosavybės, kuri rūpestingai ir vaisingai naudojama, prisidėdavo prie ūkio plėtros. Greta rankų darbo netrūkdavo ir kai kurios viduramžių vienuoliams būdingos kultūrinės veiklos, kaip antai, mokyklų vaikams, dėmesio bibliotekoms, skriptoriumų knygoms perrašinėti.

Sparčiai formuojantis Europos tapatybei, plačiose Europos žemyno srityse Kliuni patirtis prieš 1000 metų skleidė savo reikšmingą ir vertingą indėlį. Kliuni priminė dvasios gėrybių primatą, neleido užgesti Dievo dalykų troškimui, ugdė taikos dvasią. Brangūs broliai ir seserys, melskimės, kad visi, kuriems rūpi tikrasis humanizmas ir Europos ateitis, mokėtų iš naujo atrasti, branginti ir ginti turtingą kultūrinį ir religinį anų šimtmečių paveldą.

Apie grožį kaip kelią Dievo link

2009 m. lapkričio 18 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Pastarųjų savaitžių katechezėse pristačiau kai kuriuos viduramžių teologijos aspektus. Tačiau giliai įsišaknijęs tų amžių vyrų ir moterų krikščioniškasis tikėjimas davė ne tik teologinės literatūros, minties ir tikėjimo šedevrų. Iš

jo įkvėpimo radosi vieni iškiliausių visuotinės civilizacijos meninių kūrinų – katedros, tikroji krikščioniškųjų viduramžių šlovė. Iš tiesų nuo XI a. pradžios Europoje galėjai stebėti tris šimtmečius trukusį nepaprastą meninių įkarštį. Vienas senovės metraštininkas taip nusako to meto entuziazmą ir darbštumą: „Taip atsitiko, kad visame pasaulyje, pirmiausia Italijoje ir Galijoje, iš naujo pradėta statyti bažnyčias, nors daugelis tebebuvo geros būklės ir atnaujinti jų nereikėjo. Tai buvo savotiškos tautų varžybos; galėjai pamanyti, kad pasaulis panorą atsikratyti senų skudurų ir apsirengti baltu naujų bažnyčių apdaru. Tikintieji atnaujino kone visas katedras, daug vienuolynų bažnyčių ir net kaimo oratorijų“ (Rudolfas Plikasis. *Historiarum* 3, 4).

Prie šio architektūros atgimimo prisidėjo įvairūs veiksniai. Tarp jų pirmiausia minėtinos palankesnės istorinės aplinkybės ir didesnis politinis saugumas, lydintas nuolatinio gyventojų gausėjimo ir miestų, prekybos bei turto plėtros. Be to, architektai surasdavo vis įmantresnių techninių sprendimų, kaip padidinti pastato išmatavimus ir kartu garantuoti jo tvirtumą bei didingumą. Tačiau daugiausia dėl sparčiai plintančios vienuolystės dvasinio polėkio bei uolumo kilo abatijų bažnyčios, kuriose buvo galima tinkamai bei iškilmingai švęsti liturgiją, o tikintiesiems, traukiamiems šventųjų relikvijų kulto, nepaliaujamų piligrimysčių tikslo, ilgiau panirti į maldą. Taip radosi romaninės bažnyčios ir katedros, kurioms būdingos pailgintos navos gausiems piligrimams sutalpinti; tai labai tvirtos bažnyčios, išsiskiriančios stromis mūro sienomis, akmeniniais skliautais bei paprastomis ir esminėmis linijomis. Naujovė buvo skulptūros. Kadangi romaninės bažnyčios yra vienuoliškosios maldos ir tikinčiųjų pamaldų vieta, skulptoriai rūpinosi ne tiek techniniu tobulumu, kiek auklėjamaisiais tikslais. Norint sieloms padaryti didelį įspūdį, sužadinti jausmus, galinčius paskatinti bėgti nuo ydos, blogio ir praktikuoti dorybę, gėrį, Kristus vaizduotas kaip visuotinis Teisėjas, supamas Apreiškimo Jonui personažų. Tai visada būdavo vaizduojama romaninių bažnyčių portaluose, siekiant pabrėžti, kad Kristus yra vartai į dangų. Peržengę šventojo pastato slenkstį tikintieji atsидurdavo kitokiame negu įprastinio gyvenimo laike ir erdvėje. Be bažnyčios portalo, tikintiesiems į Kristų, teisingą ir gailingą valdovą, iš anksto paragauti amžinosios palaimos leisdavo liturgijos šventimas ir maldingumo aktai, besirutuliojantys šventojo pastato viduje.

XII ir XIII a. iš Prancūzijos šiaurės paplito kitas šventųjų pastatų architektūros stilius – gotikinis, kuriam, palyginti su romaniniu, buvo būdingi du nauji bruožai – vertikalus veržimasis viršun ir šventumas. Gotikinės

katedros aikštėn iškėlė tikėjimo ir meno sintezę, išreiškiamą visuotine ir žavinčia grožio kalba, dar ir šiandien keliančia nuostabą. Pradėtas taikyti kryžminis skliautas, rymančias ant tvirtų stulpų, leido gerokai padidinti jų aukštį. Veržimusi viršun norėta pakviesti melstis, maža to, jis pats buvo malda. Taip gotikinės katedros architektūrinėmis linijomis mėginta perteikti sielos jaučiamą Dievo ilgesį. Be to, taikant naujus techninius sprendimus, tapo įmanoma prasiskverbti pro išorines sienas bei jas pagražinti daugiaspalviais stikliniais langais. Kitaip tariant, langai virto dideliais šviesiais paveikslais, labai tinkamais pamokyti tautą tikėjimo. Juose scena po scenos būdavo pasakojamas kokio nors šventojo gyvenimas, palyginimas ar kitokie Biblijos įvykiai. Iš spalvotų langų ant tikinčiųjų krinantis šviesos srautas papasakodavo išganymo istoriją ir juos į ją įtraukdavo.

Kitas vertingas gotikinių katedrų bruožas tai, kad prie jų statybos ir puošybos įvairiopa, bet vieningai prisidėdavo visa krikščioniškoji ir pasaulietinė bendruomenė – paprastieji ir galingieji, neraštingieji ir mokslingieji, idant šiuose bendruose namuose visi tikintieji būtų pamokomi tikėjimo. Gotikinės skulptūros, vaizduojančios Evangelijos epizodus ir aiškinančios liturginių metų įvykius nuo Viešpaties gimimo ir pašlovinimo, katedras pavertė „Biblijomis iš akmens“. Tais šimtmečiais vis labiau plito Viešpaties žmogiškumo suvokimas, ir jo kančios būdavo vaizduojamos realistiškai: kenčiantis Kristus (*Christus patiens*) tapo visų mėgstamu vaizdu, tinkamu perteikti maldingą laikyseną ir gailėjimąsi dėl savo nuodėmių. Netrukus ir Senojo Testamento personažų, kurių istorija katedrą lankantiems tikintiesiems taip virsdavo bendrosios išganymo istorijos dalimi. Grožio, romumo ir išmintingumo kupiniais veidais XIII a. gotikinė skulptūra liudija laimingą ir giedrą maldingumą, išsiliejančią nuoširdžiu ir vaikišku pamaldumu Dievo Motinai, kuri kartais vaizduojama kaip jauna, besišypsanti ir motiniška moteris, bet daugiausia kaip galinga ir gailėtinga dangaus ir žemės valdovė. Tikintieji gotikinėse katedrose taip pat atrasdavo meninių raiškos formų, primenančių šventuosius – krikščioniškojo gyvenimo pavyzdžius ir užtarėjus pas Dievą. Pasitaisydavo ir „pasaulietinio“ gyvenimo vaizdų: vaizduotas darbas laukuose, mokslai ir menai. Vietoje, kur būdavo švenčiama liturgija, viskas būdavo nukreipta ir aukojama Dievui. Gotikinei katedrai priskiriamą prasmę suprasime geriau perskaitę įrašą virš vidurinio Šv. Dionyzo bazilikos Paryžiuje portalo: „Lankytojau, norintis girti šių vartų grožį, nesileiski apakinaamas nei aukso, nei ištaigingumo, bet žavėkis sunkiu darbu. Čia švyti garsus kūrinys, tačiau dangus nori, kad šis garsus kūrinys paskatintų suspindėti sielas,

idant jos, lydimos apšviestosios tiesos, leistųsi į tikrąją šviesą, kur tikrieji vartai yra Kristus.“

Brangūs broliai ir seserys, man rūpi pabrėžti du romaninio ir gotikinio meno elementus, naudingus ir mums šiandien. Pirma: praėjusiais šimtmečiais Europoje atsiradusių pagrindinių menų praktiškai neįmanoma suprasti neatsižvelgiant į juos įkvėpusią religinę sielą. Menininkas, visada liudijęs estetikos ir tikėjimo susitikimą, Marcas Chagallas rašė: „Tapytojai šimtmečiais merkdavo teptuką į tą spalvotą abėcėlę, kuri yra Biblija.“ Jei pirmiausia liturgijoje švenčiamas tikėjimas susitinka su menu, gimsta gili dermė, nes abu gali ir trokšta kalbėti apie Dievą ir taip padaryti neregimybę regimą. Norėčiau tuo pasidalyti per susitikimą su menininkais lapkričio 21 d. Jiems vėl norėčiau pasiūlyti krikščioniškojo dvasingumo ir meno draugystę, kokios tikėjosi mano garbingieji pirmtakai, pirmiausia Dievo tarnai Paulius VI ir Jonas Paulius II.

Antra: romaninio stiliaus jėga ir gotikinių katedrų spindesys mums primena, kad *via pulchritudinis*, grožio kelias, yra labai tinkamas ir patrauklus artintis prie Dievo slėpinio. Kas gi yra rašytojų, poetų, muzikų ir menininkų kontempliuojamas ir savo kalba perteikiamas grožis, jei ne kūnu tapusio amžinojo Žodžio atspindys? Šventasis Augustinas sako: „Paklausk žemės grožio, paklausk jūros grožio, paklausk plačiai pasklidusio oro grožio. Paklausk dangaus grožio, paklausk žvaigždžių tvarkos, paklausk saulės, savo spindesiu apšviečiančios dieną; paklausk mėnulio, savo šviesa aptramdančio nakties tamsą. Paklausk laukinių gyvūnų, judančių vandenyje, vaikščiojančių sausuma, skraidančių ore: besislepiančių sielų, besirodančių kūnų; vedamos regimybės, vedančios neregimybės. Paklausk jų! Jie tau atsakys: mes – gražūs! Jų grožis leidžia juos pažinti. Kas sukūrė šį praeinančią grožį, jei ne amžinasis Grožis?“ (*Sermo CCXXI, 2: PL 38, 1134*).

Brangūs broliai ir seserys, tepadedu mums Viešpats iš naujo atrasti grožio kelią kaip vieną iš galbūt patraukliausių ir žavingiausių kelių susitikti su Dievu ir Dievą mylėti.

Lietuvoje lankėsi svečias iš Vatikano

Lietuvoje lankėsi ir lapkričio 13 dieną Vilniaus pedagoginio universiteto Arkivyskupo Mečislovo Reinio auditorijoje paskaitą skaitė Šventojo Sosto Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos sekretorius arkivyskupas Jean-Louisas Bruguėsas OP. Svečias kalbėjo aktualia tema – „Krikščionybės ateitis sekularizuotoje visuomenėje“.

Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos vadovas Jean-Louis Bruguėsas yra atsakingas už 2 700 seminarijų, 1 200 katalikiškųjų universitetų, 250 tūkst. vidurinių mokyklų. Pranešėjas atkreipė dėmesį, kad katalikiškosios ugdymo įstaigos pasidalija į dvi grupes: vienos ieškodamos bendrų taškų su sekularia aplinka praranda savo tapatybę, kitos užsidaro nuo pasaulio. Arkivyskupas Jean-Louisas Bruguėsas ragino su viltimi laikytis vidurio linijos ir ieškoti dialogo.

„Krikščioniškoji Europa tiesiog sužlugta“, – realią padėtį pripažino svarbios Vatikano kongregacijos vadovas. Skiriasi Europos ir JAV sekularizacijos modeliai: kai kuriose Europos šalyse religijos praktikas yra visiškai ištrintas iš viešojo gyvenimo, o JAV religija nuo valstybės yra atskirta, bet glaudžiai ir geranoriškai bendradarbiauja. „Kokį sekularumo ir religijos sugyvenimo modelį pasirinkt kitos pasaulio šalys?“ – klausė pranešėjas, aptaręs sekularizacijos įsigalėjimo procesą Europoje. Tačiau yra ir vilties ženklų, kai religijos tema net labai supasaulėjusiose Vakarų Europos šalyse yra grąžinama į visuomeninių diskusijų lauką.

-kzt-

Paminėtas vyskupas V. Michelevičius

Lapkričio 11 d. 10 val. Kauno arkikatedroje bazilikoje aukotos šv. Mišios minint Kauno arkivyskupijos augziliaro vyskupo emerito Vlado Michelevičiaus mirties pirmąsias metines. Jų pradžioje koncelebracijai vadovavęs

Aušros Vartų Gailestingumo Motinos Globos atlidai

Lapkričio 14–22 d. Vilniaus Šv. Teresės bažnyčioje ir Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčioje vyko Globos atlidai. Šių metų atlidų tema „Marija – Kunigų Motina“. Popiežius Benediktas XVI, šiuos metus paskelbęs Kunigų metais, jų globėju parinko Arso kleboną šv. Joną Mariją Vianėjų (+1859). Šis Prancūzijoje kukliai gyvenęs dvasininkas įstabia kunigo veikla priversdavo apsnūdusius krikščionis tapti uoliais tikinčiaisiais. Per šių metų atlidus buvo prašoma, kad Gailestingumo Motina padėtų kunigams išlikti maldos žmonėmis ir taip nuolat visa širdimi atsiduoti Viešpačiui. Kiekvienos atlidų oktavos dienos šūkiu pasirinktas atskiras Švč. Mergelės Marijos garbei sukurtas himno – *Akatisto* kreipinys. Šis himnas Aušros Vartų koplyčioje giedamas kiekvieną pirmąjį mėnesio šeštadienį. Per atlidus melsta tautų evangelizavimo Kelrodės Žvaigždės Dievo Motinos Marijos suteikti visiems, ypač kunigams, drąsos skelbti, jog jos dieviškasis Sūnus yra visus mylintis Karalius.

Per Gailestingumo Motinos Globos atlidų aštuondienį su dėkingumu minėtas Vidurio bei Rytų Europos apaštalas šv. Brunonas Kverfurtietis kaip sektinas pavyzdys visiems Kristaus sekėjams, ne tik kunigams, bet ir pasauliečiams.

Kiekvieną atlidų dieną Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčioje buvo kalbama novena Dievo Motinai. Prieš iškilmingai švenčiamas 11 val. šv. Mišias Šv. Teresės bažnyčioje melstasi už kunigus. Kriptoje po Šv. Teresės bažnyčia kiekvieną atlidų vakarą vyko Švč. Sakramento adoracija. Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčioje nuo 18.30 val. iki 19 val. buvo rengiamos pamaldos Švč. Mergelės Marijos garbei. Įvairios bendruomenės meldėsi rožinio malda, giedojo giesmes, skaitė savo paruoštus ar dvasios tėvų parengtus mąstymus, ištraukas iš Šventojo Rašto.

Vilniaus arkivyskupijos *Caritas* kvietimu, didžiausios Vilniaus miesto parapijos atlidų dienomis Vilniaus arkivyskupijos Sielovados centro *Domus Maria* hole rengė solidarumo kavinę. Joje maldininkai galėjo ne tik išgerti arbatos, pasivaišinti įvairių parapijų jaunimo grupelių, *Caritas* moterų gamintais gardumynais, bet ir paaukoti už vaišes įvairioms karitatyvinėms iniciatyvoms, susipažinti su vykdomomis veiklomis ir į jas įsitraukti, pabendrauti su veikliais parapijų žmonėmis.

Atlidai prasidėjo lapkričio 14 d. Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčioje *Akatistu* Dievo Motinos garbei. Šv. Mišioms koplyčioje prie atviro lango vadovavo Vilniaus Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios klebonas mons. Edvardas Rydzikas. Inauguracinę atlidų dieną pamokslininkai pabrėžė pagrindinę atlidų temą. Bažnyčiai be galo svarbi kunigo misija, todėl visiems reikėtų malda juos palaikyti. Marijos motinystė teismoko tikinčiuosius globoti kitus. Šv. Mišiose giedoją Vilniaus Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijos choras.

Tą dieną Šv. Teresės bažnyčioje taip pat meldėsi Vilniaus ligoninių kapelionai, gydymo įstaigų darbuotojai, tie, kuriems rūpi ligonių slaugymas. Buvo teikiamas Ligoninių sakramentas, šv. Mišiose meldėsi Vilniaus universiteto Onkologijos instituto kapelionas kun. Sigitas Grigas, Vilniaus Santariškių ligoninės kapelionas kun. Darius Marcinkevičius. Tą dieną homilijose akcentuota, kad meldamiesi už ligonius, prašydami jiems jėgų ir kantrybės nešti savo skausmo kryžių, galime suprasti, kad kančia turi vertę Viešpaties akyse, jei ligoniai ją priima ir paaukvoja Dievui. Ligoninių auka yra Bažnyčios lobis,

jėga ir stiprybė. Per Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos užtarimą daugybė ligonių sulaukė paguodos, užtarimo, stiprybės. Šv. Mišiose giedojo Vilniaus Šv. Juozapo (Pilaitės) parapijos choras.

Vakare Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčioje buvo meldžiamasi už Vilniaus miestą. Maldas, Šventojo Rašto skaitinius palydėjo mergaičių choro „Liepaitės“ giedamos giesmės.

Lapkričio 15 d. Lietuvos vyskupai Eucharistiją šventė Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčioje prie atviro lango. Eucharistijai vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Pamoksle kardinolas sveikino visus, kurie trokšta drauge su Marija artėti prie Dievo. Popiežiaus Benedikto XVI iniciatyva šie metai, paskelbti Kunigų metais, yra kvietimas apmąstyti kunigystės slėpinį ir palaikyti į šią tarnystę pašauktus dvasininkus jų kelyje. Ganytojas džiaugėsi, kad parapijose jau veikia daug grupelių, kurios meldžiasi už kunigus, pabrėždamas, jog norą turėti gerų, šventų kunigų, kurie būtų tikri dvasios vadovai, turi lydėti malda, geras žodis, padrašinimas. Per kunigo misiją sutinkame patį Kristų, ypač priimdami sakramentus. Marija buvo ištikima Dievui, vykdė jo valią, Kristų priėmė ir mums dovanavo. Tai Gailestingumo Motinos dovana žmonijai. Šv. Mišiose giedojo Vilniaus Šv. Teresės parapijos choras. Eucharistijos šventimą transliavo LTV.

Vakare iškilmingai Eucharistijos liturgijai vadovavo Vilniaus Dievo Gailestingumo šventovės rektorius kun. Vaidas Vaišvilas. Homilijoje kunigas akcentavo, kaip svarbu iš Dievo Motinos Marijos išmokti jautrumo, prašyti Dievo atviros, atjaučiančios širdies. Turime stengtis išsaugoti dvasios paprastumą. Tik paprastumą, kuklumą branginantis žmogus gali priimti save tokį, koks jis yra, stengtis būti šventas, priimti gailestingumą. Šito tikinčius žmones gali išmokyti Mergelė Marija. Šv. Mišiose giedojo Dievo Gailestingumo bendruomenės nariai.

Lapkričio 16 d. Šv. Teresės bažnyčioje iškilmingoms šv. Mišioms vadovavo Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius kun. Žydrūnas Vabuolas. Per pamokslą jis pabrėžė, jog po Jėzaus kryžiumi Dievo Motina Marija ir apaštalas Jonas tampa giminėmis. Jėzus yra sakęs, kad jo motina ir broliais gali būti tie, kurie klauso Dievo žodžio ir vykdo Dievo valią. Marija visada išlieka Jėzaus Motina, sesuo, mokinė, nes pirmoji gyveno pagal Dievo žodį. Būsime tikri Jėzaus giminės, jei pasauliui nešime gailestingumą, kurį Marija pagimdė pasauliui. Šv. Mišiose giedojo Vilniaus arkikatedros bazilikos jaunimo choras.

Lapkričio 17 d. Šv. Teresės bažnyčioje iškilmingam Eucharistijos šventimui vadovavo Vilkaviškio Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo katedros klebonas dekanas prelatas Vytautas Gustaitis. Tikintieji tą dieną buvo kviečiami prisiminti sugrįžimo pas Dievą per Sutaikinimo sakramentą svarbą. Šiame kelyje tikinčiajam patarnauja kunigas, motinišku žvilgsniu lydi Marija. Kunigui tenka ne tik išklaudyti, bet ir patarti, pamokyti, paguosti, palaikyti penitento dvasią. Šv. Mišiose giedojo Vilniaus arkikatedros bazilikos parapijos choras.

Lapkričio 18-ąją – Kunigų dieną iškilmingoms šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Per pamokslą kardinolas pasidžiaugė, kad kunigų tarnystę palaiko pasauliečiai. Kunigus kvietė būti Kristaus draugais, imti pavyzdį iš Arso klebono, kuris buvo įsimylėjęs Kristų, palaikė draugystę, todėl ir žmonėms

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius pakvietė drauge pasimelsti ir už vyskupą Juozapą Matulaitį-Labuką, buvusį Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos apaštališkąjį administratorių, pas Viešpatį iškeliaujantį prieš trisdešimt metų (1979 m. gegužę; palaidotas Šiluvos bazilikos šventoriuje). Šv. Mišias koncelebravo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas, Panevėžio vyskupas emeritas Juozas Preikšas, taip pat apie septyniasdešimt Kauno arkivyskupijos dvasininkų, tądien atvykusių ir į ugdymo konferenciją, kuri vyko kurijoje.

Pamokslą pasakęs arkiv. S. Tamkevičius paragino į vyskupo ir kunigo tarnystę žvelgti Jėzaus akimis ir išskėlė svarbiausius geros tarnystės bruožus: ištikimybę Kristui, meilę tiesai, kuri remiasi Evangelija ir Bažnyčios Magisteriumu, bei gerumą, kylantį iš atsigręžimo į Dievą. Kunigai pakviesti apmąstyti savo atliekamą tarnystę, o pasauliečiai paraginti melstis, kad kunigai būtų tokie, kokių norėjo Kristus.

Po šv. Mišių arkivyskupas pašventino prie vysk. V. Michelevičiaus kapo arkikatedros šventoriuje pastatytą paminklą, už mirusįjį sugiedotas „Viešpaties angelas“.

-kait-

Paskaita apie okultizmą

Lapkričio 16 d. Kauno Technologijos universiteto Centrinuose rūmuose šios aukštosios mokyklos akademinės sielovados grupės kvietimu kun. dr. Arnoldas Valkauskas skaitė paskaitą „Modernus žmogus ir okultizmas“. Sausakimšoje auditorijoje studentai ir dėstytojai klausėsi vieno iš Kauno arkivyskupijos egzorcistų įžvalgų, ką Šventasis Raštas, Bažnyčios tėvai sako apie demonologiją. Auditorijai pademonstruota garso ir vaizdo įrašų apie egzorcizmus, atsakyta į klausimus.

„Realybė, kurią matome, nėra vienintelė“, – tokiu perspėjimu pradėjo penke-

rių metų egzorcisto patirtį turintis kun. A. Valkauskas, nuoširdžiai kviesdamas tai įsidėmėti, kad „nepadarytume klaidų, kurios nulemtų mūsų amžinybę“. Kaip blogybė, pranešime įvardytas šiandienos žmogaus manymas, kad jis viską žino ir pažįsta. Klausytojai buvo palydėti į Senąjį Testamentą, kuriame akivaizdžiai matyti demonologijos ištakos: čia minimi demonai, apibūdinamos jų ypatybės. Užbiblinėje žydu literatūroje, skirtingai nei Senajame Testamente, demonai aprašomi labai smulkmeniškai, turi vardus ir pan., Naujajame Testamente jie visada netyros dvasios. Kun. A. Valkauskas pabrėžė Jėzaus galią išlaisvinti žmones iš demonų. „Tokie išlaisvinimai ypač iškelia mesijinę Jėzaus veiklą“, – sakė kunigas egzorcistas. Pasak jo, Bažnyčios tėvai piktaįjį pristato kaip priešą, siekiantį atitraukti žmogų nuo Evangelijos.

Piktasis kėsina į visą žmogų, jam reikia žmogaus kūno, kur galėtų apsigyventi, jis valdo jausmus, kelia depresiją, nusiminimą; jo varginamas žmogus tolydžio praranda savo asmenybę, užvaldytas gali įgyti neįtikėtinų sugebėjimų (pvz., nuspėti ateitį). Iš kun. A. Valkausko tarnystės paliudijimų aiškėjo, kaip pavojingai rizikuoja žmogus domėdamasis horoskopais, magija, okultizmu, astrologija ir net tai praktikuodamas. Kaip esminė pranešimo mintis buvo pabrėžtas paties žmogaus pasirinkimas, jo apsisprendimas nebendradarbiauti su piktuoju, su nuodėme, nebijoti pripažinti savo ribų, gręžtis į Dievą. „Žmogus, pasak Heidegerio, yra klausiantysis“, – priminė kun. A. Valkauskas, grįždamas prie pradžioje išsakytų minčių, kaip pragaištingai elgiasi žmogus, manydamas esąs visaišinis.

-kait-

Pradėtas seminarų ciklas

Lapkričio 15 d. Kaune, Palaimintojo arkiv. J. Matulaičio namuose, vyko pirmasis užsiėmimas iš tądien pradėto seminarų ciklo „Bažnyčios socialinio mokymo pagrindai“, skirto pirmųjų socialinių kursų, J. Matulaičio kartu su

galėjo perteikti tai, kuo pats gyveno. Kunigui dera ypač branginti Eucharistiją, adoraciją pasirinkti kaip maldos būdą. „Tikėjimo kelyje pavedame savo gyvenimą Dievo Motinai Marijai, kuri mums pataria, pamoko. Marija – kunigų motina, nes pirmoji priėmė Jėzų į save, klausė jo žodžio, liko šalia, kai Kristus pasiaukojė ant kryžiaus“, – sakė ganytojas. Mariją ir kunigą taip pat sieja toks pat motinystės ir sūnystės santykis, pripildytas meilės. Šv. Mišiose giedojo vyrų choras „Varpas“.

Lapkričio 19 d. šv. Mišioms Šv. Teresės bažnyčioje vadovavo kun. prof. Andrius Narbekovas. Buvo pabrėžta pasitikėjimo svarba gyvenimo išbandymuose, gailėstingumo kaip naujos galimybės iš Dievo priėmimas. Šv. Mišiose giedojo Vilniaus arkikatedros bazilikos vaikų choras. Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos Gailėstingumo Motinos koplyčioje vidudienį pagerbti Kristaus Motinos susirinko lietuvių išeivija beveik iš 40 šalių. Eucharistijos šventimui vadovavo Lietuvos Vyskupų Konferencijos delegatas lietuvių sielovadai užsienio kraštuose prel. Edmundas Putrimas. Homilijoje jis rėmėsi popiežiaus Benedikto XVI kvietimu per Marijos globą su meile tarnauti kitiems, siekti tiesos ir nepavargti liudyti Kristaus pasauliui, saugoti savo tapatumą. Vakare meldėsi Lietuvos kunigų seminarijų vadovai ir klierikai. Eucharistijai vadovavo Telšių kunigų seminarijos rektorius kan. Jonas Ačas. Giedojo Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos klierikai.

Lapkričio 20 d. šv. Mišioms Šv. Teresės bažnyčioje vadovavo Nemenčinės parapijos klebonas ir dekanas kun. Eduardas Kirstukas. Jis kvietė Mariją savo gyvenime pasirinkti kaip ištikimybės pavyzdį, bet kokiomis gyvenimo aplinkybėmis rinktis Dievą. Kiekvieno krikščionio pašaukimas – tapti myliuoju Jėzaus mokiniu. Šv. Mišiose giedojo Vilniaus arkikatedros bazilikos liaudies giesmių choras. Vakare surengta programa jaunimui. Jėzų kaip gyvenimo tikslą radikaliai rinktis jaunatviškoje katechezėje kvietė kun. Paulius Vaineikis OFM. Šv. Mišiose šis kunigas sakė, kad Eucharistija – tai Dangaus karalystės puotos repeticija. Bažnyčia – Dievo vaikų bendruomenė, kurią globoja Marija. Visi esame kviečiami būti drąsiais Viešpaties vaikais ir nešti per pasaulį Evangelijos žinią. Jaunimas turėjo progos pasiklausyti krikščioniško repo, kurį atliko grupė „Juoda balta“ drauge su kun. Kastyčiu Šulčiumi.

Lapkričio 21 d. bažnytinės muzikos globėjos Šv. Cecilijos dienos išvakarėse paminėti, pagerbti ir malda palydėti visi vargonininkai, choristai, giesmininkai ir tie, kurie muzika puošia bažnytinę liturgiją. Šv. Mišioms Šv. Teresės bažnyčioje vadovavo Lietuvos Vyskupų Konferencijos generalinio sekretoriaus pavaduotojas kun. Ričardas Doveika. Jis sakė, kad prie Aušros Vartų žmonės susirenka pagerbti savo Dangiškosios Motinos. Jos veidas pats gražiausias, o žvilgsnis gailėstingiausias. Per Mariją atrandame patį Dievą, gailėstingumo ir paguodos šaltinį. Nepriteklių, sunkumų, ligų akivaizdoje mokomės gailėstingumo. Krikščionio kelias – būti Dievo gailėstingumo apaštalais, savo širdyje brandinti, o gyvenimo kasdienybėje skleisti šį Dievo stebuklą. Esame tos pasaulį keičiančios meilės ženklas. Kunigas kvietė išeiti iš savo patogumo, išdrįsti būti solidarius su kitais žmonėmis, skleisti ir liudyti per tarnystę tikėjimo žinią pasauliui. „Kristaus kryžius palietė Motinos širdį, tegul iš esmės keičia kiekvieno mūsų tikėjimą. Kas buvo paliestas kryžiaus ir motiniško Madonos žvilgsnio, išdrįs nuolat skleisti dievišką gailėstingumą, siekti vienybės. Tegul visi, ką sutiksime, mūsų akyse, žvilgsnyje matys Dievą, meilę, semsis gailėstingumo. Sunki padėtis, neramumai, nepritekliai, ligos – proga išgyventi Dievo gailėstingumą“, – sakė jis. Šv. Mišiose giedojo Šv. Teresės parapijos choras.

Taip pat tą dieną Gailestingumo Motinos globon buvo pavedami katechetai bei tikybos ir kitų disciplinų mokytojai. Jų intencija Šv. Teresės bažnyčioje Eucharistiją drauge su kitais kunigais šventė katechetiniais reikalais besirūpinantis mons. Kęstutis Latoža. Vakare drauge su ateitininkais Eucharistiją šventė Lietuvos Vyskupų Konferencijos generalinis sekretorius ir Ateitininkų federacijos dvasios tėvas mons. Gintaras Grušas. Pamoksle monsinjoras kalbėjo apie dovanų prasmę. Mišios, giedojimas, Mergelė Marija, meilė – nuostabios dovanos mūsų gyvenime. Kai kurių dovanų turime prašyti, jas priimti. Tai nepatogu, bet būtina norint suvokti, kas esame ir ko iš tiesų mums reikia. Maldos gyvenimo esmė – prašyti ir sulaukti. Prašyti – tai suprasti savo ribas ir savo trapumą. Tikinčiam svarbu išmokti deramai priimti dovanas: skausmą, kančią, kryžių, Dievo Motiną. Esame kviečiami priimti Dievo dovanas ir save jam dovanoti. Marija to gali išmokyti kiekvieną krikščionį.

Lapkričio 22 d. šv. Mišioms Aušros Vartų Gailestingumo Motinos koplyčioje prie atviro lango vadovavo Vilniaus arkivyskupo augziliaras bei generalinis vikaras vyskupas Juozas Tunaitis. Pamokslą sakė Vilniaus bernardinų parapijos klebonas kun. Arūnas Peškaitis OFM. Atkreipdamas dėmesį į Kristaus Karaliaus iškilmes, pamokslininkas kalbėjo apie tiesą žmogaus gyvenime. Dievą tikinčiam žmogui tiesa nėra vien filosofinė kategorija, bet tikrovė apie Dievą ir pasaulį. Krikščionybėje tiesa neatsiejama nuo Jėzaus kryžiaus. Čia atrandamas Jėzaus karališkumas ir Marijos ištikimybė. Šv. Mišiose giedojo Lietuvos Mokslų Akademijos choras. Vakare Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčioje ir gatvėje priešais šventovę surengta iškilminga rožinio malda lietuvių ir lenkų kalba. Per visas atlaidų dienas Aušros Vartų koplyčioje įvairių tautų piligrimai turėjo galimybę švęsti Eucharistiją italų, vokiečių, prancūzų, ukrainiečių, rusų, lenkų, baltarusių kalbomis.

Atlaidai užbaigti vakaro šv. Mišiomis Šv. Teresės bažnyčioje. Joms vadovavo Vilniaus arkikatedros bazilikos administratorius kun. Robertas Šalaševičius. Per pamokslą kunigas atkreipė dėmesį, kad Marijos misija mums liudija, jog Dievui svarbus žmogaus dalyvavimas Viešpaties planuose. Marija mums padeda priimti Dievą, parodo Kristaus misiją. Ji pirmiausia savo tikėjimu priėmė Kristų. Tikras Marijos šventumas atsiskleidžia per tai, kaip uoliai ji klausė ir vykdė Dievo žodį.

-ksb-

Apaštališkojo nuncijaus viešnagė

Šiauliuose

Lapkričio 10 d. Šiauliuose viešėjo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigis Bonazzis. Sutikti nuncijaus susirinkta prie Šiaulių katedros vartų. Šiaulių katalikiškųjų mokyklų („Sandoros“ ir Benedikto Andruškos) mokiniai sustojo sudarydami kelią nuo vartų iki altoriaus. Iškilmingai pasitikti nuncijaus išėjo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis ir vyskupijos kunigai. Arkivyskupą vaikai sutiko giesmėmis. Šiaulių vyskupas pakvietė svečių paaukoti šv. Mišių auką už kunigus, jaunimą ir visą vyskupiją. Arkivyskupas Luigis Bonazzis sakė parengęs pamokslą kunigams, tačiau pirmiausia kreipėsi į mokinius, prisimindamas savo vaikystę. „Gyvenimas yra kaip kelionė, – sakė nuncijus. – Norint pasiekti tikslą, reikia turėti gerą vadovą.“ Arkivyskupas prisiminė, kaip jo mama sakydavo, kad pats geriausias vadovas yra Viešpats. „Stengdavausi kiekvieną rytą pasimelsti. Kai melddavausi, savo ranką įdėdavau į Jėzaus delną“, – sakė svečias. Kunigams arkivyskupas kalbėjo apie tarnystės reikšmę.

poetu prel. J. Mačiuliu-Maironiu surengtų Kaune 1909 m. sausio 16–18 d., šimtmečiui paminėti.

Renginį vedusi socialinių mokslų daktarė ses. Daiva Kuzmickaitė MVS dalyviams – prie Palaimintojo J. Matulaičio namų veikiančio Šv. arkangelo Gabrieliaus ateitininkų šeimų klubo nariams bei parapijiečiams – pabrėžė, jog J. Matulaičio anuomet surengti kursai „buvo istorinis įvykis, nes ligi tol Lietuvoje niekas apie Bažnyčios svarbą socialinių mokslų srityje nekalbėjo“.

Prelegentė pristatė kun. Kęstučio Kėvalo parūpintą dokumentinį filmą „Laisvės gimimas“, sukurtą JAV, Lordo Actono institute. Filme, kurio tekstą iš anglų kalbos į lietuvių čia pat vertė politologas, VDU prof. Vincentas Vobolevičius, remiantis istoriniais faktais bei jų atspindžiais mene buvo nagrinėjama laisvės, kaip demokratijos pagrindas, evoliucija.

Filmo pradžioje nuskamba JAV asmens teisių gynėjo Martino Liuterio Kingo žodžiai apie jo svajonę, kad visi žmonės būtų lygūs neatsižvelgiant į jų odos spalvą. Paskui vaizdžiai priminamas didžiųjų senovės civilizacijų niekinamas požiūris į gyvybę, laisvės idėjos ignoravimas. Filme pabrėžta, jog mąstymo apie žmogaus laisvės ir teises pagrindas padėtas dar Konstantino laikais, kai šis imperatorius atsivertė į krikščionybę – nuo tada ima galvoti, jog virš valstybės valdovo valios yra Dievo valia, o žmogus vertingas, nes sukurtas pagal jo paveikslą. Filme kaip vienas žymiausių politinių momentų minėta ir *Magna charta*.

Mitas, kad viduramžiai buvo tamsūs laikotarpis, filme paneigtas primenant, kad tai – techninės pažangos laikas, kai, be kita ko, išrasta spausdinimo mašina.

Paminėjus su laisve susijusias Prancūzijos revoliucijos grimasas, kitus istorinius faktus, tarp jų – dabarties vaizdus apie žmonių kovą už savo laisvės ir teises, filmo pabaigoje apibendrinta, kad

demokratijos, žmonių teisių ir laisvių vertybės subrendo Vakaruose, krikščioniškoje erdvėje. Kodėl būtent čia? Nes Vakarų žmonės tikėjo, kad visatoje egzistuoja tam tikra, Dievo nustatyta tvarka. Tiesos, kad žmogus ir jo teisės yra vertybė, šaknys slypi Biblijoje. Laisvės pagrindas – krikščioniškoje religijoje. Ji – civilizacijos šaknys, aukštesnės tvarkos principas.

Aptariant filmą teigta, jog visada turėtume gyventi remdamiesi moraliniu krikščionybės principu.

-jkk-

Prasidėjo teologijos studijų metai

Dar pavasarį į pirmąjį pasitarimą dėl teologijos žinių gilinimo buvo sukviesti Marijampolės miesto visuomeninių organizacijų vadovai. Susirinkusiuosius katalikiškų ir pasaulietinių organizacijų atstovus su prasminga ir naudinga idėja supažindino sesuo L. Rinkevičiūtė ir Šv. Arkangelo Mykolo parapijos klebonas A. Šidlauskas MIC. Šiai minčiai buvo vieningai pritarta, nes jau praėjusiais metais Marijampolės pranciškonų pasauliečių organizuota šv. Pauliaus gyvenimo ir veiklos sklaida parodė, kad gilesnės katalikiškos teologijos studijos būtinos.

Taigi visi norintys mokytis teologijos mokslinio–metodologinio mąstymo buvo pakviesti į paskaitų ciklą „Teologijos įvadas“. Pirmasis susitikimas įvyko lapkričio 8 dieną Šv. Arkangelo Mykolo parapijos salėje, prelegentas – VDU Bažnytinės teisės katedros vedėjas, prel. prof. dr. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS. Gausiai susirinkusiems „įvado“ dalyviams profesorius įtaigiai, įdomiai ir argumentuotai kalbėjo apie veiksmingąją teologiją, paskatinančią žmogų mąstyti ir suprasti dieviškąjį žodį, apie teologiją kaip mokslą, priartinantį prie Dievo tiesų bei nuolat kintantį ir gyvą, nes nė vienoje mokslo srityje nėra padėtas pabaigos taškas, apie Dievo žodžio apsireiškimą bei jo reikšmę dabarčiai ir ateičiai ir, žinoma, apie žmogaus pasirinkimo laisvę.

Šv. Mišias apaštališkasis nuncijus aukojo lietuviškai. Buvo smagu matyti jį giedant lietuviškas giesmes kartu su vaikais. Šv. Mišios baigtos palaiminimu. Po šv. Mišių apaštališkasis nuncijus Luigis Bonazzis dalyvavo vyskupijos kunigų susirinkime, kuris buvo skirtas kunigystės metams įprasminti.

Telšiuose

Lapkričio 11 d. ryte apaštališkasis nuncijus Telšių vyskupijos kurijoje susitiko su Telšių vyskupu J. Boruta SJ, kurijos darbuotojais ir Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos vadovybe bei dėstytojais. Susitikimo su kunigais metu arkivyskupas pirmiausia priminė, jog šie metai popiežiaus Benedikto XVI paskelbti Kunigų metais. Nuncijus kalbėjo apie kunigo misiją šių dienų pasaulyje ir kunigystės pašaukimo dovaną žmogui, išryškino kunigų tarpusavio bendrystės svarbą. Pasak jo, tarpusavio pagalba, supratimas ir vyskupo kaip tėvo vyskupijoje vaidmuo bei kunigų ryšys su savo ganytoju yra svarbūs momentai, į kuriuos svarbu nuolat atkreipti dėmesį. Nuncijus taip pat kalbėjo apie kunigų, dirbančių parapijose ir kunigų seminarijose, vaidmenį ugdant naujus pašaukimus į kunigystę. Vėliau atsakinėjo į seminarijos dėstytojų užduodamus klausimus. Po susitikimo ir pokalbio su Telšių vyskupu ir kunigais Telšių kunigų seminarijos koplyčioje buvo aukojamos šv. Mišios.

Klierikų susitikimas su nuncijumi prasidėjo seminarijos koplyčioje, kur buvo švenčiama Eucharistija. Ta proga šv. Mišių pradžioje ši po renovacijos atnaujinta Nukryžiuotojo Jėzaus Kristaus koplyčia dar buvo pašventinta. Čia kasdien renkasi melstis visa seminarijos bendruomenė.

Arkivyskupas L. Bonazzis padėkojo Telšių vyskupui Jonui Borutai SJ už pakvietimą apsilankyti seminarijoje, pasveikino susirinkusius į šv. Mišias dėstytojus ir studentus bei vadovavo Eucharistijos liturgijai. Šv. Mišiose koncelebravo Telšių vyskupijos ganytojas Jonas Boruta SJ, vyskupijos generalvikaras prelatas Juozas Šiurys, rektorius kan. Jonas Ačas, vicerektorius studijų reikalams kun. Viktoras Ačas, kan. Remigijus Saunorius, prefektas Egidijus Kumža bei kiti seminarijos dėstytojai kunigai. Taip pat, be klierikų bei parengiamojo kurso studentų, atvykusių iš Žemaičių Kalvarijos, šv. Mišiose dalyvavo ir Mažosios kunigų seminarijos, arba kitaip dar vadinamo licėjaus, auklėtiniai. Giedojo klierikų choras, vadovaujamas seminarijos vargonininko klieriko Donato Liutikos.

Apaštališkasis nuncijus Luigis Bonazzis pamokslo metu supažindino su tą dieną visuotinės Bažnyčios minimo šv. Martyno Turiečio asmenybe, susiedamas šią figūrą su tos dienos Evangelijos skaitiniu, kur kalbama apie Jėzaus išgydytus dešimt raupsuotųjų ir tik vieną jų nuėjusį padėkoti Dievui už suteiktą malonę. Arkivyskupas pabrėžė mokėjimo dėkoti svarbą, žvelgdamas ir iš šių dienų perspektyvos. Dėkojimas, anot nuncijaus, neatsiejamas nuo gavimo, kaip ir pastarasis nėra atsiejamas nuo davimo, dovanojimo. Duoti žmogus gali tik todėl, kad gauna, nes pats iš savęs nieko neturi. Žvelgiant tikėjimo akimis, žmogus neturi nieko, ko nėra gavęs iš Dievo. Arkivyskupas papasakojo atsitikimą iš šventojo Martyno gyvenimo. Šventasis ejęs keliu ir pamatęs šalikelėje iš šalčio bimirštantį valkatą, jis nusiėmė savo apsiaustą, perkirto jį kardu ir vieną dalį atidavė valkatai, o kitą pasiliko sau. Naktį šventajam sapne pasirodė Kristus, apsisiautęs jo dovanota valkatai apsiausto dalimi. Pasak arkivyskupo, mokėjimo dėkoti pavyzdys buvo svarbi pamoka ne tik apaštalam, tai aktualu ir šiandienos visuomenei.

Popiet buvo surengtas bendras klierikų susitikimas su nuncijumi, kurio metu jis pasidalijo savo seminarijos metų prisiminimais ir apmąstymais. „Vienintelis turtas, kurio šiandien nori žmonės iš kunigo, yra Dievas“, – sakė apaštališkasis nuncijus. Arkivyskupas Luigis Bonazzis akcentavo keturis pagrindinius punktus iš seminarijos laikų. Jo teigimu, laikas praleistas seminarijoje, yra nepakartojamas ir ypatingas. Anot jo: „seminarijos laikotarpis suteikia dideles ugdymo ir brendimo galimybes <...>, jis turi būti išnaudotas kaip ypatinga, unikali proga, sukurianti kunigo asmenybės atraminę struktūrą“. Tačiau „pirmiau už pašaukimą į kunigystę, visi yra pašaukti būti tikrais krikščionimis, būti tikrais žmonėmis“. Kaip antrąjį punktą nuncijus nurodė seminariją kaip vietą, kur stengiamasi įgyti gerus įpročius: dvasinius ir žmogiškus. Išorinės dienotvarkės reguliuojamas seminarijos gyvenimas padeda susitvarkyti savo laiką, apmąstant ir išdėstant jį kaip dera, nuosekliai ir ryžtingai. Geri įpročiai, išsiugdyti seminarijoje, padeda likti ištikimam esminiams kunigo įsipareigojimams: maldai, studijoms, kunigiškajai brolystei. Seminarijoje reikia laipsniškai išsiugdyti „sielos drausmę“, įgalinančią laikytis tvarkos savo dvasiniame gyvenime, elgsenoje. Ji padeda lanksčiai organizuoti kasdienius įsipareigojimus vadovaujantis vertybių hierarchija, leidžiančia parinkti tinkamą darbų laiką ir atlikimo būdą, apsaugo nuo lengvabūdiškumo ir nuo „plaukimo pasroviui.“ Trečiasis svarbus dalykas kunigo pastoraciniame darbe, pasak arkivyskupo L. Bonazzio, yra ne veiklos gausa, bet dvasinio gyvenimo intensyvumas, kas, anot jo, šiandien sumaišoma. „Dievo karalystės statymas reikalauja paklusti logikai, taisyklėms, besiskiriančioms nuo grynai žmogiškųjų: tai evangelinės nuostatos, kurias nukryžiuoto ir prisikėlusio Viešpaties dvasia nurodo Bažnyčiai“, – sakė nuncijus ir čia pat pridūrė savo seminarijos laikų dvasios tėvo pasakymą: „Nepamiršk siekti šventumo, nes tik šventieji sugeba statyti Bažnyčią ir pasaulį daryti žmoniškesnį.“ Ir galiausiai ketvirtuoju punktu jis nurodė seminariją – *schola amoris* („meilės mokyklą“), kurioje, dirbiantis ugdytojams ir veikiant Šventajai Dvasiai, išmokstama sunkaus ir įkvepiančio meno – kurti bendruomenę: būtent šis evangelinis gebėjimas leidžia vėliau vykdyti kunigui būdingą *amoris officium* („meilės tarnybą“).

Konferenciją apaštališkasis nuncijus užbaigė linkėdamas, kad visi klierikai siektų autentiško, neiškraipyto ir gyvo santykio su Jėzumi, kad filosofinės ir teologinės studijos nevirstų teorinių refleksijų ir išvadų apie Dievą objektu, bet vestų į kuo artimesnę bendrystę su Kristumi, o gyvenimas seminarijos bendruomenėje – į artimesnę draugystę su kitais Kristaus pašauktaisiais.

Po susitikimo apaštališkasis nuncijus apžiūrėjo seminariją, aplankė jos biblioteką, ten esantį muziejų, lankėsi auditorijose, Telšių katedros kriptoje pasimeldė prie ten palaidotų Telšių vyskupų. Po vizitacijos apaštališkasis nuncijus atsiveikindamas su Telšių ganytoju ir kunigais pažadėjo netrukus vėl apsilankyti.

-irat, kasab-

Šiaurės Amerikoje iškilmingai paminėtas Lietuvos evangelizacijos tūkstantmetis

Spalio 23–25 d. Čikagoje (JAV) vyko Evangelijos paskelbimo ir Lietuvos vardo tūkstantmečio iškilmės, kuriomis paminėta vyskupo šv. Brunono krikščioniškoji misija – pirmoji evangelizacija Lietuvos krašte. Kartu buvo švenčiama Lietuvos vardo, pirmąsyk paminėto 1009 m. Kvedlinburgo raštuose, 1000 metų sukaktis. Šia proga į Čikagą iš Lietuvos atvyko Kauno arkivyskupas metropolitas, Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas Sigitas Tamkevičius SJ.

Įdomi ir gyva diskusija, atsakymai į gausius dalyvių klausimus dar kartą parodė tokių studijų reikšmę ir reikalingumą. Dar ilgai bendrauta prie arbatos ar kavos puodelio agapės metu. Ateityje numatoma rinktis kiekvieno mėnesio antrąjį sekmadienį po sumos šv. Mišių Šv. Arkangelo Mykolo parapijos salėje.

-vdm-

Talentų vakaras

Lapkričio 12 d. VDU Katalikų teologijos fakultete vyko tradicinis Talentų vakaras, kuriame kasmet dalyvauja vis daugiau studentų ir dėstytojų, o žiūrovai vos telpa universiteto Didžiojoje auloje. Šių metų vakaro tema pasirinkta vaikystė ir pasaka. Buvo parengtas dėstytojų vaikystės nuotraukų pristatymas, koncertinę programą sudarė per dvidešimt pasirodymų, skaityta poezija, atlikta dainuojamoji poezija, visus džiugino dainuojančių kunigų grupė „Sacerdos“, teatralizuotas dėstytojų smuikų duetas, viduramžių šokių grupė „Stella“, seminaristo monospektaklis. Studentų ir dėstytojų kvartetas giedojo giesmę „Versus Orientum“. Tradiciškai talentų vakare dalyvavo, savo poeziją skaitė ir salės prašomas padainavo buvęs ilgametis KTF dekanas prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas. Negalėdamas dalyvauti šių metų Talentų vakare šios gražios tradicijos iniciatorius prof. kun. Kęstutis Trimakas atsiuntė jo dalyviams laišką, kuris perskaitytas renginio metu. Profesorius džiaugėsi, kad tradicija tęsiama ir ragino savo kūryba nešti gėrį kitiems, primindamas KTF absolventę Adelę Dirsytę ir jos Sibire parašytą malda-knygę. Talentų vakarą vainikavo agapė studentų nuotraukomis, piešiniais ir rankdarbiais papuoštoje aplinkoje.

VDU KTF talentų vakarai buvo pradėti rengti prieš 17 metų, kai prof. kun. K. Trimakas pasiūlė rašantiems eiles studentams susirinkti, pasidalyti ir pasidžiaugti savo kūrybos vaisiais.

-sam-

Viešnagė Lenkijoje

Lapkričio 18–19 d. Kauno aukštųjų mokyklų – VDU, KMU, KTU, LŽŪU kapelionai ir referentai, taip pat arkivyskupijos Caritas direktorius kun. Virginijus Birjotas, arkivyskupijos Jaunimo centro vadovė Vaida Spangelevičiūtė, Jono Pauliaus II piligrimų centro vadovas Mantas Kuraitis, lydimi arkivyskupijos augziliaro vyskupo Jono Ivanausko, kurijos kanclerio mons. Adolfo Grušo ir Kauno I dekanato dekanas mons. Vytautas Grigaravičius, lankėsi Lenkijoje, Olštyno mieste (Varmijos arkivyskupija).

Per dviejų dienų kelionę susitinka ir patirtimi dalytasi su lenkų universiteto sielovadininkais, kunigais, jaunimo grupių atstovais, atsakingaisiais už jaunimo sielovadą arkivyskupijos lygmeniu, lankytasi 16 fakultetų (tarp jų – ir Teologijos) turinčiame Olštyno universitete. Studentų miestelyje pastatytoje naujoje bažnyčioje (studentams mieste yra skirta ir dar viena bažnyčia) buvo drauge švenčiamos šv. Mišios, vyko Taizé pamaldos. Lankytasi ir mokyklose, domėtasi jaunųjų karitiečių veikla, saleziečių oratorija. Lenkų sielovadininkai taip pat išsakė susirūpinimą dėl jaunimą vis labiau veikiančios sekuliarizacijos, dalijosi mintimis, kaip atrasti naujų būdų palaikyti jauno žmogaus tikėjimą. Kauniečiai sielovadininkai susitiko ir su Varmijos (Olštyno) arkivyskupu metropolitu Wojciechu Ziemba.

-kait-

LJD kryžius Jonavoje

Spalio 25 d., sekmadienį, Jonavos Šv. apašt. Jokūbo bažnyčioje tikinčiuosius nustebino neįprasto dydžio kryžius. Parapijos jaunimas, besirengiantis Lietuvos jaunimo dienoms „Kelkis ir eik“, kurios 2010 m. birželio mėnesį vyks Panevėžyje, ilgai laukė šios akimirkos. Kiekvieną mėnesį susitikę jauni žmonės diskutuoja, dalijasi savo tikėjimo kelione bei drąsa šiandien liudyti Kristų savo aplinkoje, įsiklauso į Šventojo Rašto žodžius, švenčia šv. Mišias. Kryžiaus kelionė po dekanato

Spalio 23 d., penktadienį, arkiv. S. Tamkevičius SJ dalyvavo JAV katalikų radijo „Relevant Radio“ pokalbių programoje, kurios tema buvo užrašytas ganytojo liudijimas apie tikėjimo laisvės kovą sovietų okupuotoje Lietuvoje, pogrindyje leista *Lietuvos Katalikų Bažnyčios kroniką*, dvasininkų ir pasauliečių kančios ir gyvybės aukas bei išsaugotą į laisvę atvedusį krikščionišką tikėjimą, kurį šiandien lydi nauji pasaulio iššūkiai. Vėliau arkivyskupas apsilankė Lietuvių bendruomenės Socialinių reikalų tarybos centre „Seklyčia“, vakarieniavo ir bendravo su vyresnio amžiaus Marquette Park lietuvių istorinės apylinkės gyventojais ir svečiais, atsakė į rūpimus klausimus. Išeivijoje veikianti filatelistų draugija „Lietuva“, savo kūryba pažyminti svarbiausias lietuvių tautos ir valstybės atmintinas datas, garbiam ganytojui įteikė 1000 m. sukakties istoriniam šventimui Čikagoje prisiminti skirtą JAV pašto ženklą ir voką su Čikagos katedros atvaizdu bei lietuviškais tūkstantmečio simboliais.

Lietuviškojo ir krikščioniškojo artumo dvasia į ekumenines Taizé pamaldas tikinčiuosius penktadienio vakare subūrė Ziono (Oak Lawn) lietuvių evangelikų liuteronų parapija. Krikščioniškos bendrystės maldoje dalyvavo Čikagos apylinkėse esančių lietuvių katalikų, liuteronų ir reformatų parapijų bendruomenės bei arkiv. S. Tamkevičius SJ, Ziono parapijos klebonas kun. Valdas Aušra, „Tėviškės“ parapijos kun. Liudas Miliauskas, lietuvių reformatų parapijos kun. diakonė Erika Dilytė Brooks, Nekaltojo Prasiidėjimo katalikų parapijos kun. Jaunius Kelpšas, Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasiidėjimo vargdienių ir Šv. Kazimiero seserys vienuolės. Homilijoje kun. Valdas Aušra prisiminė šv. Brunoną ir priminė jo į Lietuvą atneštą ir neužgesusią, nepaisant jo žūties, šviesą. Pamokslininkas paragino mūsų dienų krikščionis skleisti šią šviesą, neapsiriboti tik trijų dienų švente, bet kankinių kraujo sėklos temą pasirinkti savo gyvenimo apmąstymo šaltiniu. Pamaldų pabaigoje padėkos žodį Čikagos lietuviams krikščionims tarė arkiv. S. Tamkevičius SJ, jautriai prisiminęs dar savo tremtyje išgyventą prasmingą ekumeninę ir tarpreliginę pagarbą bei vienybę, žmogiškąją meilės artumui pareigą. Visi pamaldų dalyviai buvo pakviesti į parapijos salę, kur vaišinosi ir džiaugsmingai bendravo.

Šeštadienio, spalio 24-osios, rytą šventė aplankė Iliojaus valstijos šiaurinę kraštą, Mundelein priemiestį, kuris su Lietuva susijęs dar nuo 1926 m., kai čia vykusiame Tarptautiniame Eucharistiniame kongrese dalyvavo pal. Jurgis Matulaitis MIC. Gedimino lituanistinėje mokykloje išėivijos jaunimas paminėjo Lietuvos tūkstantmetį ir šios mokyklos gyvavimo septynerių metų sukaktį. Arkivyskupas S. Tamkevičius SJ susitiko su mokyklos vadovybe, mokytojais ir mokiniais, apžiūrėjo mokyklą ir istorijos parodą, stebėjo giesmių, dainų ir poezijos programą, tarė sveikinimo žodį ir bendravo su Waukegan-Lake County apylinkėje įsikūrusiais tautiečiais. Pasibaigus šventei mokykloje, mokytojai bei mokiniai su tėvais ir tos apylinkės lietuviai rinkosi į Čikagos kunigų seminarijos bažnyčią ir meldėsi šv. Mišiose, kurias su rektoriumi kun. Dennisu Lyle'u, prel. Jurgiu Šarausku bei svečiais kunigais koncertavo arkiv. S. Tamkevičius SJ. Homilijoje ganytojas pasidžiaugė gerais šv. Brunono atneštos Evangelijos vaisiais Lietuvoje: šiandien evangelizacijai yra gana geros sąlygos, valstybinėse mokyklose dėstoma tikyba, valstybiniuose universitetuose ir kolegijose rengiami tikybos mokytojai, valstybinės gimnazijos turi teisę tapti katalikiškais mokyklomis, prie VDU jau 20 metų veikia Katalikų teologijos fakultetas. Todėl šiandien Bažnyčios uždavinys yra gerai išnaudoti esamas sąlygas, kad Evangelijos žinia pasiektų jaunus žmones. Po šv. Mišių lietuviška trispalve, vyčiu ir kitais simboliais išpūdin-gai papuoštoje seminarijos svetainėje buvo suruoštos bendros vaišės ir jaunimo meninė programa. Sveikinimo žodyje Kauno arkivyskupas pasidžiaugė

gražiai ir sąmoningai parengta švente bei linkėjo vienybės ateityje išlaikant ir stiprinant tautinę bei religinę tapatybę.

Spalio 24-osios vakarą Pasaulio lietuvių centre Lemonte buvo surengtas susitikimas tema „Lietuvos tūkstantmetis – Europos atradimas“. Arkiv. S. Tamkevičius SJ pasidalijo mintimis, kaip tūkstantmetį šventė Bažnyčia Lietuvoje. Istorinėmis įžvalgomis apie Lietuvos krikščionėjimo kelią ir jo reikšmės šiandienius atradimus kalbėjo Vilniaus universiteto doc. dr. Irena Vaišvilaitė, pabaigoje atsakiusi į iškeltus klausytojų klausimus.

Pagrindinę Lietuvos evangelizacijos sukakties minėjimo dieną, spalio 25-ąją, sekmadienį, Šventojo Vardo Čikagos katedroje iškilmingas šv. Mišias koncelebravo JAV Vyskupų konferencijos pirmininkas, Čikagos arkivyskupas metropolitas kardinolas Francisas George'as OMI, Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ bei iškilinėse dalyvavę kunigai. Pilnoje, du tūkstančius maldininkų talpinančioje Čikagos katedroje arkiv. S. Tamkevičius SJ, sakydamas homiliją, priminė, jog Lietuvos tūkstantmečio šventimas kviečia mus žvelgti į dabartinio laiko ženklus ir rinktis tikėjimo į Kristų šviesą arba naujos, bet labai grėsmingos pagonybės tamsą. Naujoji pagonybė siūlo iš žmogaus egoizmo kylančią mirties kultūrą su pramogų, pinigų ir valdžios kultu. Evangelijos šviesa, atvirksčiai, skatina atmesti bet kokius status, nors ir labai patraukliai pristatomus, ir rinktis evangelinių vertybių kelią – tikėjimo, vilties ir meilės kelią. Joks pasirinkimas, juo labiau toks, nėra nei paprastas, nei lengvas. Galime išlikti stiprūs tik drauge saugodami savo parapijų bendruomenes, bet sykiu būdami atviri visiems, su kuriais gyvename, o ypač – vieni kitų bėdoms ir skausmui. Arkivyskupas kvietė, kaip tam aklam Bartimiejui, leistis paliečiamiems gydomosios Jėzaus Kristaus malonės, kad išgirstume savo sielos gelmėje Viešpaties žodžius: „Tavo tikėjimas išgelbėjo tave.“ Visuotinėje maldoje buvo išsakyti maldavimai už dvasininkus, Kristaus misionierius, JAV bei Lietuvos vadovus ir piliečius, lietuvių išeivijos atsidaivimą gyvybės kultūrai ir atsakomybę Bažnyčios bei visuomenės gyvenime, už kalbos, istorijos bei tikėjimo vertybių perdavimą ateinančioms kartoms, krikščionių vienybę ir Kristaus taikos skleidimą pasaulyje, už mirusiųsiuosius, kad amžinybėje dalyvautų Kristaus prisikėlime.

Iškilmų šv. Mišias su ganytojais koncelebravo LVK užsienio lietuvių sielovados delegatas prel. Edmundas Putrimas, prel. Jurgis Šarauskas, Čikagos arkivyskupijos Europiečių katalikų tarybos pirmininkas kun. Casimiras Garbaczas SVD, kun. Thomas Koys, kun. Antanas Markus, kun. Kęstutis Trimakas, kun. Jaunius Kelpšas, kun. Antanas Gražulis SJ, kun. Jonas Kuzinskis, kun. Vytas Memėnas, kun. Arvydas Žygas, kun. Gediminas Jankūnas, kun. Augustinas Kulbis OSM, kun. Edvardas Stočkus, kun. Samuelis Russellas OSB, kun. Gediminas Numgaudis OFM, liturgijoje asistavo nuolatinis diakonas Vitas Paškauskas. Šia lietuvių tautai ir krikščionybės istorijai svarbios sukakties proga katedroje kartu meldėsi lietuvių evangelikų liuteronų ir evangelikų reformatų parapijų bendruomenės bei išeivijos lietuvių evangelikų liuteronų vyskupas emeritas Hansas Dumpys, lietuvių evangelikų liuteronų parapijų kunigai Valdas Aušra ir Liudas Miliauskas bei lietuvių evangelikų reformatų kunigė diakonė Erika Dilytė Brooks. Giedojo „Dainavos“ choras (vad. D. Polikaitis), vargonavo R. Sokas, kankliavo „Gabijos“ ansambelis (vad. G. Razumienė). Šv. Mišių pabaigoje arkiv. S. Tamkevičius SJ, dėkodamas Čikagos kardinolui F. George'ui už Čikagos arkivyskupijos lietuvių sielovadą ir galimybę drauge švęsti šią sukaktį, padovanojo anglų kalba išleista

parapijas – vienijantis bendrumo ženklas, vilties ir pergalės simbolis.

Kryžiaus kelionę lydi vyskupo Rimanto Norvilos nuoširdus laiškas jaunimui: „Kryžius yra brangiausio draugo brangiausia dovana, tvirčiausia ištikimybė. Didesnės kiekvienam iš mūsų niekas nebegali padovanoti. Nebijokime jos priimti, ją pažinti ir už ją dėkoti.“ Jaunimui šie žodžiai tarsi nuoroda, kaip žvelgti į kryžių, kaip išmokti priimti Kristaus dovaną, kaip dėkoti.

Jonavos dekanate pradėjęs savo kelionę kryžius subūrė ir *Alfa* kurso jaunuolius, ir parapijos jaunimą, ir vaikų sekmadieninę mokyklą, ir, žinoma, visą parapiją. Jo kelionė tęsta Kulvoje, Žemiuose, Upiškuose, Bukonyse, Panoteriuose.

Po sekmadienio vakaro šv. Mišių dailė, kun. Gintaro Blužo OFS bei kun. Remigijaus Kuprio pakviesti, pasiliko kryžiaus pagarbinimo pamaldose, jaunimo renginyje „Kelkis ir eik“. Prie kryžiaus skambėjo giesmės, jaunimo liudijimai, malda ir pagarbinimas. Taip pat žiūrėtas filmas „Drąsos. Tai aš“ apie 2007 m. Klaipėdoje vykusias Jaunimo dienas. Vėliau visi galėjo keliauti po „saldas“, kuriose KJC „Vartai“ jaunimas kvietė tikėjimo brolių ir sesę parašyti, kaip šis vakaras palietė, nustebino, ką suprato ir atsimins, ką norėtų palinkėti tiems, pas kuriuos kryžius dar atkeliaus.

-ip-

Knygų skaitytojų klubas

Lapkričio 18 d. Vilkaviškio vyskupijos Religinio švietimo centras drauge su Vilkaviškio vyskupijos palaimintojo J. Matulaičio kunigų seminarijos biblioteka Marijampolėje pradėjo knygų skaitytojų klubo „Su knyga prie arbatos“ veiklą.

Tokia iniciatyva siekiama, kad įvairių literatūrą skaitantys žmonės kartą per mėnesį susiburtų ir, gurkšnodami arbatą, pasidalytų mintimis apie perskaitytas knygas. Taip norima ugdyti skaitymo kultūrą ir supažindinti visuomenę su geromis krikščioniško turinio knygomis.

Kiekvienas klubo dalyvis į susitikimą atsineša vieną perskaitytą knygą ir ją pristato kitiems akcentuodamas tai, iš kur knygą įsigijo, kas jos autorius, kokia pagrindinė knygos tema, paskaito keletą ištraukų ir pasidalija įžvalgomis, ką perskaityta knyga davė asmeniškai. Toks knygų skaitytojų klubas, vienijantis bendraminčius, moko geriau suvokti skaitomą tekstą ir jausti atsakomybę dalijantis savo mintimis.

Pasak klubo susitikimams vadovaujančio kun. Ryčio Baltrušaičio, labai svarbu, kad šių vakarų metu pirmiausia gerai jaustųsi kiekvienas atėjęs žmogus, o dalydamasis savo mintimis visada kitą praturtintų. Pirmojo susitikimo metu dalyviai pristatė tiek religinio, tiek filosofinio, tiek psichologinio bei grožinės literatūros turinio knygas.

-krb-

Muzikos festivalis „Sielos 2009“

Lapkričio 21 d. į Mažeikius rinkosi šiuolaikinės krikščioniškosios muzikos gerbėjai iš visos Lietuvos. Iki vidurnakčio Mažeikių Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje ir Kultūros centre vyko įvairius muzikos stilius vienijantis festivalis „Sielos 2009“. Aštuntą kartą surengtame festivalyje – jis jau vyko Plungėje, Vilniuje, Šiauliuose, Klaipėdoje, Kaune, Marijampolėje, Panevėžyje – buvo galima pasiklausyti ne tik roko, repo, gospelo stiliaus muzikos, bet ir senovinių armėnų giesmių. Žiūrovai rinko šių metų festivalio „Sielos“ dainą ir grupę, buvo paskelbta nominacija „Už indėlį į šiuolaikinę krikščionišką muziką“. Didžiausių simpatijų sulaukė grupės „Aukštyn bures“ iš Kauno daina „Išgirs mane“, o 2009 m. „Sielų“ grupė tapo „Apaštalai“ iš Vilniaus Bernardinų bažnyčios. Kiekvienais metais paskelbiama nominacija už indėlį į šiuolaikinę krikščionišką muziką šiais metais buvo paskirta pranciškonui kun. Gediminui Numgaudžiui. Prieš 20 metų Kretingoje atsikūrus pranciškonams G. Numgaudis vienas pirmųjų Lietuvoje pradėjo propaguoti šiuolaikinio stiliaus krikščioniško turinio muziką.

„Jono Pauliaus II piligrimų kelio vadovą“, pakviesdamas kaip piligrimams atvykti į Lietuvą ir aplankyti garsias tikėjimo tvirtumą liudijančias šventoves. Kardinolas pabaigos žodyje išsakė padėką lietuviams už šv. Brunono prieš 1000 m. pasėta tvirtą tikėjimo liudijimą sovietinės priespaudos metais, išskėlė jo gilią reikšmę visuotinei Bažnyčiai bei pasidžiaugė lietuvių katalikų veikliu gyvenimu Čikagos arkivyskupijos parapijose. Ganytojas išskirtinai padėjo ekumeniniams iškilmių dalyviams bei ganytojams iš kitų krikščioniškų Bažnyčių, primindamas gilų visų siekį bei Kristaus troškimą dėl jo mokinių vienybės. Po palaiminimo buvo sugiedoti JAV ir Lietuvos himnai.

Po šv. Mišių katedros šventoriuje ir parapijos salėje vyko vaišės ir šventinis pabendravimas, kuriame apsilankė ir kardinolas bei arkivyskupas. Skambėjo „Gabijos“ atliekama lietuviška muzika. Atmenant šią prasmingą Lietuvos ir Europos istorijos sukaktį, eisenoje į katedrą su savo vėliavomis gausiai dalyvavo JAV lietuvių parapijos bei organizacijos, Mundelein Kolumbo vyčiai, bendroje maldoje visus suvienijo tautos laisvės liudijimas ir nepalaužiama tikėjimo dvasia.

Šventę suplanavo ir įgyvendino Evangelijos paskelbimo ir Lietuvos vardo tūkstantmečio Čikagoje komitetas. Viešėdamas Čikagoje arkiv. S. Tamkevičius SJ džiaugėsi, jog jo dar praėjusiais metais išsakytas pasiūlymas Čikagos kardinolui Francisui George'ui OMI paminėti Lietuvos evangelizacijos tūkstantmetį Čikagoje išsipildė. Ši lietuviams krikščionims svarbi data ir jai skirti renginiai yra gera proga pasakyti, jog esame gyvi, kad esame čia, ir kartu priminti tai, kas brangu kiekvienai tautai.

Sukakties programa Šiaurės Amerikoje iš JAV persikėlė į Kanadą. Toronte tūkstantmečio proga arkiv. S. Tamkevičius SJ su kunigais koncelebravo šv. Mišias, Toronto universitete kalbėjo kovos už tikėjimo laisvę tarpreliginio liudijimo simpoziume, Prisikėlimo parapijoje skaitė paskaitą „Šv. Brunono misija ir evangelizacijos iššūkiai Lietuvos tūkstantmečio kontekste“, dalyvavo Kamos katalikų televizijos „Salt + Light“ laidoje, kur paliudijo Lietuvos žmonių tvirtą tikėjimą ir paties patirtas kančias sovietinės priespaudos metu.

-nš-

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija

Lapkričio 11 d. Kauno arkivyskupijos kunigai, arkikatedroje bazilikoje konceleberuotomis šv. Mišiomis paminėję arkivyskupijos augziliaro vyskupo emerito Vlodo Michelevičiaus pirmąsias mirties metines, rinkosi į kuriją ir dalyvavo nuolatinio ugdymo konferencijoje, kurios svarbiausia tema buvo egzorcizmai. Konferenciją vedė vienas iš Kauno arkivyskupijos egzorcistų kun. dr. Arnoldas Valkauskas ir drauge su juo atvykę gydytojai psichiatrai Zita Sadūnaitė, Audrius Starkevičius bei vidinio išlaisvinimo tarnystėje talkinantis Edmundas Kelmickas.

Kun. dr. Arnoldas Valkauskas savo pranešime pirmiausia trumpai apžvelgė Bažnyčios tėvų mokymą ir tai, ką Magisteriumas sako apie blogį, demonus ir piktojo išvaramą. Pasak kunigo egzorcisto, demonų poveikis žmogui gali būti labai įvairus ir kelių lygmenų – nuo eilinio gundymo, varginimo iki apsidimų ir visiško užvaldymo, kai žmogus praranda savo asmenybę. Atkreiptas dėmesys į tai, jog krikščionys turi galios atremti demono atakas – Krikšto malonės dėka jie pajėgūs grumtis su šiuo blogiu. Itin stipri pagalba, pasak kun. A. Valkausko, ateina ir per Sutvirtinimo bei Kunigystės sakramentus.

Tai reiškia, kad kiekvienas kunigas turi teisę melstis egzortų malda. O didžiąją egzortų maldą kalbėti gali vyskupo specialiai šiai tarnystei atlikti siunčiamas dvasininkas. Jis vienybėje su ganytoju visos Bažnyčios vardu kalba šią išlaisvinimo maldą. Kun. A. Valkauskas pabrėžė, kad čia veikia ne kunigas savo asmeniškėmis savybėmis, bet Dievas savo valia. Kunigui svarbu pačiam nuolat būti malonės būvyje, be sunkios nuodėmės. Kalbant apie apsėdimus, jie galimi ten, kur piktasis randa trūkumą, „skylę“, t. y. ten, kur veši sunki nuodėmė. Pati didžiausia problema, kunigo egzorcisto tvirtinimu, vis dėlto slypi pačiame žmoguje. Jis pats turi pasiryžti keisti savo gyvenimą: atlikti išpažintį ir toliau gyventi krikščioniškai. Koks realus yra piktojo veikimas, kaip vyksta išlaisvinimas iš jo vergystės, susirinkime dalyvavę dvasininkai susipažino iš jiems pademonstruotų garso ir vaizdo įrašų apie atliekamus egzorcizmus.

Vėliau kalbėję gydytojai psichiatrai aptarė šizofrenijos požymius. Šia liga sergančio žmogaus asmenybė akivaizdžiai pasikeičia, jam gali prasidėti halucinacijos. Tačiau tiksliai diagnozuoti šią ligą reikia ne iš vieno simptomo, bet iš daugelio ir tik atidžiai susipažinus su paciento istorija bei elgsena. Vis dėlto medicinos specialistai pripažino, kad psichiatrų praktikoje būna atvejų, kai jie negali išgydyti žmogaus ir turi pripažinti, jog tai jau pranoksta jų kompetenciją. Dažniausiai taip atsitinka žmonėms, kurie linkę į okultines praktikas. Pasak psichiatrų, jiems žinomi ir tokie atvejai, kai net jų kolegų psichiatrai, kuriems negalėjo padėti drauge dirbę specialistai, pasveiko tik po egzortų, pradėję praktikuoti krikščioniškąjį gyvenimą.

Poetas ir verslininkas Edmundas Kelmickas, 10 metų talkinantis egzorcistams ir tarnaujantis vidinio išlaisvinimo tarnystėje, pasakojo susidūręs su labai konkrečia piktojo manifestacija vienu rekolekcijų metu ir tai jį paskatino atsidėti šiai tarnystei. Jis atkreipė dėmesį, kad šiuolaikinė kultūra, ypač literatūra, demoną dažniausiai labai romantizuoja, todėl visuomenėje jis paprastai nepelnytai sukultūrinamas ir priimamas kaip nekenksmingas personažas. E. Kelmickas pabrėžė, jog dalyvaujant išlaisvinimo tarnystėje jam tekę matyti daugybę kraupių šėtono manifestacijų, tačiau dar baisiau už jas žmogui yra tai, kad jis gali netekti tikros meilės ir pagarbos kitiems žmonėms.

Antrojoje susirinkimo dalyje atsakyta į kunigų klausimus, aptartos kitos sielovados aktualijos. Susirinkimas baigtas agape. Kitą kartą kunigai rinksis gruodžio 16 d.

-kait-

Paminėtas Caritas veiklos Lietuvoje atkūrimo 20-metis

Spalio 22 d. Molėtų dekanate, o lapkričio 15 d. Stakliškių dekanate, Kaišiadorių vyskupijoje, buvo paminėta Caritas 20 metų veiklos atkūrimo Lietuvoje sukaktis.

Molėtuose vykusiame renginyje dalyvavo Caritas savanoriai iš Molėtų, Giedraičių, Bijutiškio, Skudutiškio, Suginčių, Saldutiškio, Stirnių ir Labanoro parapijų, svečiai – Kaišiadorių vyskupijos Caritas direktorius kun. dek. Rimvydas Jurkevičius, reikalų vedėja ses. Vincenta Slavėnaitė MVS, Molėtų krašto neįgaliųjų žmonių sąjungos pirmininkė Marytė Balčiūnaitė, taip pat pirmoji Molėtų parapijos Caritas vadovė ses. Stasė Rokaitė.

Renginio pradžioje šventės dalyviai dėkojo Dievui už nueitą kelią, meldėsi vieni už kitus Molėtų parapijos bažnyčioje; šv. Mišias aukojo Kaišiadorių

Imta organizuoti koncertus, užmegzti ryšius su užsienio muzikos grupėmis. Šiuo metu Pakutuvėnų (Plungės raj.) klebonas brolis Gediminas su misija lankosi JAV, simbolinė Dovydo su arfa statulėlė bus perduota jam grįžus.

2010 m. festivalis „Sielos“, šiuolaikinės muzikos kalba perteikiantis krikščioniškąsias ir bendražmogiškąsias vertybes, vyks kitame Lietuvos regione.

-jd-

Šv. Mišios už Kazlų Rūdos literatus

Kanauninkas Juozas Barkauskas tęsia 2008 metais Marijampolės specialiuosiose globos namuose pradėtą gražų sumanymą – baigiantis maldų už mirusiuosius aštuondieniui aukoti šv. Mišias už anapilin iškeliavusius krašto kūrėjus – literatus. Lapkričio 7 d. rytmetį aukotos šv. Mišios už Kazlų Rūdos krašto poetus ir prozininkus bei literatų klubo narius, melstasi ir už šv. Mišių dalyvių mirusius artimuosius bei bičiulius. Šv. Mišių metu giedojo ir grojo Kazlų Rūdos Švč. Jėzaus Širdies parapijos jaunimo ansamblio merginos su vadove Audrone Pranskevičiene.

Po šv. Mišių globos namų koplytėlėje surengta poezijos valandėlė. Ją vedė jau devynioliktus metus „Girių versmės“ klubui vadovaujanti Vitalija Filipova. Pasak jos, nuo klubo įsikūrimo dienos (1991 05 24) jo veikloje aktyviai dalyvavo ir visos apskrities kūrėjus būrė poetė Teofilija Žemaitytė. Renginio vedėja kvietė klubo narius, kiekvienam nepagailėdama šiltų žodžių, skaityti eilėraščius apie amžinybę ir gyvenimo prasmę. Į renginį atvyko net keturiolika klubo narių. Prasmingus poetų žodžius palydėdavo Audronės Pranskevičienės ir merginų ansamblio dainos. Tarp savo kūrybą skaičiusių buvo ir kan. Juozas Barkauskas, ilgametis „Girių versmės“ sambūrio narys. Du pašaukimus suderinantis kun. J. Barkauskas apdovanojo savo klubo narius poezijos knygomis, o šie specialiuoju globos namų gyventojams padovanojo šiais metais išleistą

rinktinę – almanachą „Mano žodžiuos vaikšto Lietuva“, kurios leidybą rėmė Marijampolės apskrities viršininke administracija bei Kazlų Rūdos savivaldybė. Užvėrus jaukių ir šiltų Marijampolės specialiųjų globos namų duris, aplankytas Kraštotyros muziejus ir kraštiečio Vytauto Gelgotos tapybos darbų paroda bei ekspozicijos Kultūros rūmuose.

-vf-

Keliais žodžiais

Panevėžys. Lapkričio 8 d., sekmadienį, Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje buvo švenčiama graži šventė. Sumos iškilmingas šv. Mišias aukojo monsinjoras Petras Kuzmickas, kuriam lapkričio 7 d. sukako 99 metai, ir į kunigus spalio 18 d. įšventintas ir į šią katedrą vikaru paskirtas kunigas Rimantas Rimkus, tądien teikęs primicijinį palaiminimą kunigams, vienuoliams ir kitiems susirinkusiems tikintiesiems. Po šv. Mišių procesijos atstovai sveikino kunigus ir linkėjo, kad gyvenimo patirtis ir išmintis, jungiamos su jaunystės entuziazmu ir energija, pasitarnautų bažnyčios kūrimui ir stiprinimui. Per šv. Mišias giedojęs Ramygalos Šv. Jono Krikštytojo parapijos choras, vadovaujamas vargonininko Manto Masioko, kunigus pasveikino giesme „Ilgiausių metų“, o parapijiečiai – nuoširdžiais plojimais.

-lk-

Kaišiadorys. Lapkričio 13–14 d. Kaišiadorių vyskupijos jaunimo centras organizavo renginį vyskupijos jaunimui „Ką padarėt vienam iš mažiausiųjų brolių“. Šia proga Jaunimo centras dalyviams pristatė ir pirmosios medicinos pagalbos teikimo kursą. Į renginį susibūrė 50 jaunuolių iš Aukštadvario, Molėtų, Kaišiadorių, Žaslių ir Žiezmerių parapijų. Pirmąjį vakarą dalyviai mąstė tema „Kas yra mano brolis“. Bibliodramos vakare gilintasi į Evangelijos pagal Luką ištraukas, kur atsiskleidžia Jėzaus išgydymo darbai. Po to jaunimas grupelėse aptarė, kaip ši Evangelijos ištrauka juos palietė asmeniškai, kas joje yra svarbiausia, ką tai reiškia šiandienėje

vyskupijos *Caritas* direktorius kun. R. Jurkevičius, Molėtų dekanato dekanas kun. K. Kazlauskas ir Giedraičių parapijos klebonas kun. A. Baltuškonis. Po šv. Mišių dalyviai Molėtų parapijos namuose dalijosi veiklos patirtimi. Šventės dalyviams keletą kūrinių atliko Molėtų meno mokyklos smuikininkės. Sveikinimo žodį susirinkusiems tarė Molėtų dekanas kun. K. Kazlauskas, Kaišiadorių vyskupijos *Caritas* reikalų vedėja ses. V. Slavėnaitė, Molėtų dekanato *Caritas* koordinatorė A. Lukošienė, pirmoji Molėtų parapijos *Caritas* vadovė ses. S. Rokaitė. Paskui *Caritas* organizacijos veiklos aktualumą šiaandieninėje visuomenėje apžvelgė mokytoja A. Guobienė.

Šiuo metu Molėtų dekanate darbuojasi apie 50 *Caritas* savanorių. Jie dalija „Europos Sąjungos maisto intervencines atsargas“ nepasiturintiems, lanko vienišus, ligonius, senus žmones, darbais ir malda jungiasi prie savo parapijų darbų. Molėtų parapijoje taip pat vykdomi Kaišiadorių vyskupijos *Caritas* inicijuoti projektai „Jaukūs namai“ ir „Pagauk tarnystę“. Pastarasis projektas skirtas pakviesti jaunimą *Caritas* savanorystei. Keletas jaunų žmonių savanoriškai dirba Molėtų vaikų globos namuose.

Lapkričio 15 d. renginyje, kuris vyko Birštone, dalyvavo *Caritas* savanoriai iš Birštono, Stakliškių ir Jiezno parapijų, svečiai – Birštono miesto merė Nijolė Dirginčienė, kiti vietos savivaldos atstovai, Stakliškių parapijos klebonas kun. jubil. Alfredas Rukšta, nevyriausybinų organizacijų atstovai, Prienų parapijos karitiečiai bei Kaišiadorių vyskupijos *Caritas* direktorius kun. dek. R. Jurkevičius ir reikalų vedėja ses. V. Slavėnaitė MVS.

Renginio pradžioje šventės dalyviai Birštono parapijos bažnyčioje klausėsi vargonų muzikos koncerto. Ši šventė sutapo su Aušros Vartų Gailestingumo Motinos Globos atlaidais, kurie kasmet švenčiami Birštono parapijoje. Šia proga Birštono parapijos bažnyčioje šv. Mišias celebravo ir pamokslą sakė Kaišiadorių vyskupijos *Caritas* direktorius kun. R. Jurkevičius, o šventės dalyviai meldėsi už *Caritas* veiklą Stakliškių dekanate ir visoje Lietuvoje, mirusius *Caritas* narius. Po pamaldų minėjimas tęstas Birštono parapijos *Caritas* namuose. Renginį vedė Stakliškių dekanato dekanas ir Birštono parapijos klebonas mons. Jonas Dalinevičius. Dekanato *Caritas* veiklos istoriją ir dabartį pristatė dekanato *Caritas* koordinatorė, *Caritas* veiklos atkūrimo Lietuvoje iniciatyvinės grupės narė gyd. Stasė Belickienė. *Caritas* bendradarbius sveikino Birštono miesto merė N. Dirginčienė, nevyriausybinų organizacijų atstovai, Prienų parapijos *Caritas*, Kaišiadorių vyskupijos *Caritas* reikalų vedėja ses. V. Slavėnaitė MVS ir kiti. Susirinkusius giesme sveikino ir džiugino Birštono parapijos choras.

Stakliškių dekanate yra apie 20 *Caritas* savanorių. Plačiausią veiklą dekanate vykdo Birštono parapijos *Caritas*; pagrindinės veiklos kryptys: savanorystės idėjos sklaida visuomenėje, socialinių paslaugų, psichologinės ir kitokios pagalbos skurstantiems ar kitaip socialiai nuskriaustiems asmenims teikimas, paskaitų organizavimas, bendradarbiavimas su kitomis NVO, dalyvavimas projektinėje veikloje.

-kvci-

Leidinių pristatymas Šiauliuose

Lapkričio 6 d. pavakarę Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos salėje pristatytas jau ketvirtasis vyskupo E. Bartulio fotografijų kalendorius (anksčiau išleisti „Kryžiai kalnuose“, „Šventovės kalnuose“ ir „Šventoji

Žemė“). Šių metų kalendoriaus nuotraukų tema sieta su Evangelijos žinios Lietuvoje ir Lietuvos vardo tūkstantmečio paminėjimu. Pasirinktas šalia Šiaulių esantis Kryžių kalnas. Renginį vedusi Šiaulių dramos teatro režisierė Regina Steponavičiūtė atskleidė kalendoriaus simbolinę prasmę. Kryžių nuotraukos atspindi įvairius metų bei paros laikus. Saulėlydžio bei saulėtekio fone kryžiai simbolizuoja žmogaus gyvenimą nuo gimimo iki mirties. Kalendoriaus forma skatina kreipti žvilgsnį aukštyn – į Viešpatį. Datos atskleidžia, kas mes esame Lietuvoje, pasaulyje, skatina apmąstyti kryžiaus slėpinį.

Plačiau apie patį kalendorių ir dvi jo formas – sieninį ir stalinį – pasakojo autorius ir sudarytojas Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Ganytojas atskleidė, jog Kryžių kalnas jam yra brangiausia vieta. Iš čia 2006 m. gegužės 5 d. grupė entuziastų, nešdami kryžių, iškeliavo į Šventąją Žemę. Šis pusę metų trukęs žygis, anot vyskupo, unikalus žmonių ištverme, pasiaukojimu, maldingumu. Padėkos Dievui ir Švenčiausiajai Mergelei Marijai už šį žygį kryžius puošia sieninio kalendoriaus viršelį. Versdamas kalendorių, vyskupas aiškino kiekvieno mėnesio nuotraukos idėjinę prasmę. Pavyzdžiui, kovo mėnesio ornamentinis kryžius siejamas su šv. Kazimiero, teigusio, kad po Dievo labiausiai myli tiesą ir teisingumą, minėjimu. Balandis pasitinka su Velykų džiaugsmu, nuotraukoje – prisikėlusio Išganytojo simbolis. Birželio kryžius primena mus mylinčią Jėzaus Širdį. Rugsėjis – piligriminio žygio į Šiluvą su jaunimu metas.

Einančio jaunimo Kryžių kalno fone nuotrauka prasideda mažasis – stalinis kalendorius. Šiame kalendoriuje, kaip pristatė ganytojas, jau ne atskiri kryžiai, bet Kryžių kalno fragmentai, meniškai pateikti dizainerio Lino Janonio.

Kartu su vyskupo kalendoriumi vakare pristatytas ir iš Šiaulių kilusio muzikologo, etnologo, habil. dr. Alfonso Motuzo „Kryžių kalno maldynas ir giesmynas“. Šis leidinys skiriamas popiežiaus Jono Pauliaus II vizitui Kryžių kalne bei Evangelijos žiniai Lietuvoje ir Lietuvos vardo tūkstantmečiui paminėti. Leidinį pristatė jo sudarytojas ir rengėjas profesorius Alfonsas Motuzas, jam talkino Šv. Cecilijos sakralinės muzikos ansamblis, vadovaujamas Rolandos Kalakauskienės. „Kryžių kalno maldynas ir giesmynas“ naudotinas ir kaip mokymo priemonė, mokslo šaltinis, kuriuo jau susidomėjo Vilniaus, Kauno kunigų seminarijos, Vilniaus pedagoginio universiteto Tikybos katedra. Leidinį sudaro XIV stočių Kryžiaus kelio giesmių ir maldų ciklas, tradicinės, giedamos Taizé bendruomenės giesmės ir grigališkojo choralo bei akademinės muzikos pavyzdžiai. Visa tai atskleista kaip vientisa istoriškai susiformavusi katalikų Kryžių kalne praktikuojama apeigų visuma. Knygą papildo kompaktinė plokštelė.

Renginį padėkos žodžiu baigė Šiaulių vyskupas, tradiciškai pakvietęs visus kartu pagiedoti.

-irat-

Knygos „Trys išmintys“ sutiktuvės

Lapkričio 15 d. Vilniaus Šv. Jono Teologo vienuolyne surengtos ką tik išleistos Šv. Jono bendruomenės steigėjo, vienos iškiliausių XX a. dominikonų asmenybių, tėvo Marie-Dominique'o Philippe'o knygos „Trys išmintys“ sutiktuvės. Knygą į lietuvių kalbą išvertė ir išleido Šv. Jono bendruomenės broliai bei seserys.

mūsų visuomenėje; taip pat grupelės paruošė po vaidinimą ir vėliau pristatė jį visiems reginio dalyviams. Po vakaro maldos žiūrėtas filmas „Mokėk į priekį“. Šeštadienį Jaunimo centras pristatė pirmosios pagalbos teikimo kursą, kurį vedė Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Kaišiadorių komiteto atstovė G. Vyčinienė. Jaunimas mokėsi teikti pirmąją pagalbą – gaivinti nukentėjusįjį, sužinojo, ką daryti, kai ištinka nelaimė. Jaunuoliams, išlaikiusiems kurso egzaminą, buvo įteikti Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmosios pagalbos žinių pažymėjimai.

-kvjci-

Kaunas. Lapkričio 15 d. po vakarinių šv. Mišių Kristaus Prisikėlimo bažnyčios konferencijų salėje pristatytas Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio kalendorius „Kryžių kalnas 2010“. Renginyje dalyvavo pats vyskupas, eiles skaičiusios aktorė Doloresa Kazragytė, Olita Dautartaitė, merginų choras „Pastoralė“. Vyskupas E. Bartulis pasisveikindamas tarė: „Jaučiuosi kaip namuose, savo tėviškės gimtajame mieste. Kryžių kalnas yra unikalus, brangus kiekvienai lietuvių širdžiai.“ Jis trumpai pristatė ir pako mentavo 2010 m. kalendoriuje esančius kryžius. Vakare taip pat buvo pristatyta ir prof. habil. dr. Alfonso Motuzo knyga „Kryžių kalno maldynas ir giesmynas“.

-bv-

Kaunas. Lapkričio 18 d. vakarą, artėjant adventui, per dvi dešimtis studentų, moksleivių, tarp jų ir ateitininkų, parapijos jaunimo grupelių narių, dalyvavo Kauno arkivyskupijos jaunimo centre organizuotame teminiame renginyje „Kaip džiaugsmingai laukti?“ Po mąstymo, ką bendro turi adventas ir durys, jaunuoliai klausėsi tėvo Aldono Gudaičio SJ minčių, kas apskritai yra adventas, kokie yra jo simboliai, iš kur jie atsirado. Nors adventas yra susikaupimo, apmąstymo, pasirengimo laikas, kai Bažnyčia ragina laikytis rimties, tačiau tėvas jėzuitas ragino jaunimą žvelgti į šį laiką ir džiugiai; jo metu mes galime ne tik ko nors atsakyti, bet ir drauge mokytis duoti. Laikydami pasninko nesuvalgyta maisto dalimi ar sutaupyta pinigų

suma galime pasidalyti su vargstančiu, taip kur kas labiau įprasmindami savo susivaldymą. Tėvas A. Gudaitis SJ taip pat priminė apaštalo Pauliaus mokymą, kad viską, ką darome, darytume su meile. Užbaigę malda, jaunuoliai, vaišindamiesi arbata ir sausainiais, šį jautų ir šiltą vakarą turėjo galimybę ir pabendrauti, pasidalyti savo mintimis.

-sv-

Nauji leidiniai

Marie-Dominique Philippe OP.
Trys išmintys: pokalbiai su
Frédéric Lenoir. – Vilnius: Agape-
 tos, 2009.

Marie-Dominique Philippe – viena iškiliausių XX a. dominikonų asmenybių, palikusi ne iškart krintantį į akis, bet ilgai išliksiantį pėdsaką. Jis, norėdamas pažinti tikrovę, trumpiausiu keliu grįžo prie Aristotelio ir daugiau kaip keturiadešimt metų Fribūro (Šveicarija) universitete dėstė pirmąją filosofiją. Visą gyvenimą troško likti ištikimas šv. Tomo Akviničio, taigi įprastam Bažnyčios mokymui. Kad pažintų Tėvo asmenį ir kontempliuotų kūnu tapusį Žodį, nuolat skverbėsi į šv. Jono Evangelisto raštų gelmę. Po 1975 m. įsteigė vienuolinę Šv. Jono šeimą (brolius, kontempliatyviąsias ir apaštališkąsias seseris). Ši šeima, įsteigusi pasaulyje apie šimtą priorijų, jau daugiau kaip penkiolika metų gyvuoja Vilniuje.

Šioje knygoje perteikiamas labai gyvas tėvo M. D. Philippe'o mokymas, padedantis rasti atsakymus į svarbius bei aktualius klausimus apie žmogų, visuomenę, Bažnyčią. Jis tiesia kelią į Išmintį. Argi ne jos labiausiai stokoja nūdienis pasaulis?

Rasi, šiandien, kai daugybės jaunuolių laisvės troškimas, atrodo, baigia išsikvėpti, besivaikant įvairiausių mirażų, ši knyga padės sugrįžti prie tiesos ir meilės versmių.

Gausiai į renginį susirinkusius bendruomenės bičiulius pasveikino ir neseniai pasirodžiusią itin išsamią tėvo Marie-Dominique'o Philippe'o knygą trumpai aptarė Šv. Jono bendruomenės prioras tėvas Jonas Emanuelis Le Tailandier de Gabory. Pasak jo, „Trys išmintys“ parašyta pokalbio forma, veikalas suskirstytas į tris dalis: filosofinę, teologinę ir mistinę. Jose apžvelgiamas itin platus temų spektras – pradedant visiškai nauju žvilgsniu į Aristotelio filosofiją, aktualiais klausimais apie žmogų, visuomenę, Bažnyčią, baigiant itin skvarbiomis įžvalgomis į Dievo Tėvo slėpinį. „Mūsų steigėjas trokšta, kad jūs per mistinę išmintį atrastumėte Dievą kaip Tėvą“, – sakė tėvas Jonas Emanuelis.

Kiekvieną knygos dalį išsamiau pristatė bendruomenės broliai bei seserys. Filosofinę išmintį aptaręs brolis Tomas Marija Joanny sakė, kad, deja, daugelis tikinčiųjų mano viską žiną, turį visus atsakymus į tikėjimo klausimus. Kai kurie netgi mano, kad tikėjimui kenkia žinios, proto ugdymas. Tėvas Marie-Dominique'as Philippe'as sako visiškai kitaip. Jis sutaiko protą ir tikėjimą, pagrindžia filosofinių ieškojimų būtinumą, kaip pagrindinę etinę patirtį iškelia draugystę.

Teologinės išminties dalį apžvelgė sesuo Marija Dovyda. Ji atskleidė šioje dalyje giliai įaustą mintį, kad teologiją padaro gyvą sąsaja su Dievo žodžiu. Tėvas M. D. Philippe'as buvo nenuilstantis Dievo žodžio skaitytojas, pasak jo, mums reikia itin geros biblinės teologijos. Sykiu šioje dalyje atsiskleidžia teologijos sąsaja su kontempliatyviu Dievo troškimu. Teologinė dalis baigiamą žvilgsniu į Bažnyčią ir į Šv. Jono bendruomenę.

Apie mistinės išminties dalį kalbėjo tėvas Kūdikėlio Jėzaus Pranciškus Nekrošius. Pasak jo, nepainiotina mistinė teologija ir mistinė išmintis, mat pastaroji yra Šventosios Dvasios dovana. Todėl mistinės išminties dalis ir pradedama nuo mylimojo Jėzaus mokinio asmens. Šioje dalyje su nepaprasta dvasine įžvalga rašoma apie Martą Roben, gyvenusią paslėpties ir kapo slėpiniu. Šį slėpinį tenka išgyventi ir šių dienų Bažnyčiai. Bet per jį įsižiebiamą naują gyvybę. Tėvas Kūdikėlio Jėzaus Pranciškus apibendrinamas sakė, kad „Trijų išminčių“ tikslas – išmokyti krikščionis skaityti laiko ženklus, išmokyti laukti, paruošti juos Viešpaties atėjimui.

-ap-

VILTINGAS DŽIAUGSMAS

III advento sekmadienis (C)

Sof 3, 14–18; Fil 4, 4–7; Lk 3, 10–18

Kartais atsidūstame, kad gyvenimo kelias yra tik vienas. Kai kurie pasirinkimai neatšaukiamai nulemia ateitį. Tai, kas buvo, daugiau nepasikartos. Kitaip būna kompiuteriniuose žaidimuose, kur duodama lengva galimybė pradėti iš naujo. Tai nereikalauja ypatingų pastangų, tereikia spustelėti klavišą. Evangelija mums primena, kad ne tik žaidimuose, bet ir tikrovėje yra galimybė pradėti gyvenimą iš naujo. Čia taip pat reikia panorėti ir apsisprendus „spustelėti“ valios klavišą. Skirtingai negu žaidime, siekiant gyvenimo pokyčio taip pat tenka, dažnai skausmingai, ko nors atsisakyti. Tai kainuoja daug dvasinių jėgų, bet atveria naują pradžią. Apie tai kalba Jonas Krikštytojas. Įspūdinga pati jo laikysena. Jis sutelkęs dėmesį į tai, kas svarbiausia, radikalus savo gyvensena, nerenkantis dailių ir diplomatiškų žodžių, pataikantis į pačią klausytojų širdį. Nuostabu, kad pas tokį „nepopuliarų“ pranašą plūsta žmonių minios. Jis moko ir krikštija.

Pasinėrimas Jordano vandenyje ženklina atsivertimą, pats veiksmas byloja apie apsisvalymą. Jono klausytojams jis priminė išėjimą iš Egipto nelaisvės ir perėjimą per Jordaną, einant į Dievo pažadėtą žemę. Panardini- mo vandenyje ženklas pabrėžia kiekvieno žmogaus nu- einamo dvasinio kelio prasmę. Kas suvokia, kad širdimi tebėra įstrigęs Egipto nelaisvėje, tam aiškus ir nuodėmių atleidimo būtinumas. Laisvė yra vidinis širdies perkei- timas, Dievo veikimo vaisius. Laisvė leidžia žmogui jau žemėje priimti Dievą. Jonas Krikštytojas vidinio pažini- mo žodžiu pataiko į pačią žmogaus širdį, atverdamas ją perkeitimui, parengdamas priimti ateinantį Dievą.

Jono Krikštas primena taip pat bendruomenės svarbą. Nusidėjėliai gyvena bendrystėje su visais žmonėmis, laukiančiais išlaisvinimo ir trokštančiais perkeitimo. Visi drauge mokosi laukti išlaisvintojo, bet ne bude- lio. Jonas Krikštytojas atverdamas kelią Mesijui leidžia mums suvokti dvejopą įvykį. Į mūsų gyvenimą ateina Mesijas, Dievo Sūnus, kaip kadaise per Mariją žmonijai gimė Jėzus. Drauge Evangelija mums primena, kad lai- kas bėga tik į vieną pusę, artindamas mus prie galutinio Viešpaties atėjimo, kurį ženklina Krikšto apeigos.

Trečiąjį advento sekmadienį vyrauja džiaugsmo tema. Jis tradiciškai vadinamas Džiaugsmo sekmadieniu pagal šventojo Pauliaus žodžius antrajame skaitinyje: „Visuomet džiaukitės Viešpatyje!“ Pirmajame skaiti- nyje girdėjome pranašo Sofonijo žodžius: „Krykštauk

iš džiaugsmo“, „Visa širdimi džiaukis ir džiūgauk“. Džiaugsmas jam tikras tik tuomet, kai jis susijęs su lū- kesčiu ir viltimi. Šventės laukimas dažnai džiugesnis už pačią šventę. Įsigijus trokštamą daiktą pasitenkini- mą lydi savotiško nusivylimo ir tuštumo jausmas, nes kiekvienas baigtinis gėris pasirodė esąs menkesnis už tai, ko buvo trokšta. Tik laukimas gali perteikti gyvą džiaugsmą. Būdinga tai, jog apaštalas, nors pats ka- linamas, rašo filipiečiams apie džiaugsmą. Jo būklė, žmogiškai žvelgiant, nėra nei džiaugsminga, nei vil- tinga. Šventasis Paulius moko „džiaugtis viltyje“ (*Rom 12, 12*). Tai nereiškia, kad turime viltis būti laimingi tik po mirties. Privalome būti džiugūs viltimi, jau dabar laimingi būtent dėl to, kad viliamės.

Šiandienos skaitinyje apaštalas Paulius ne tik liepia džiaugtis, bet ir nurodo bendruomenei, kaip įtikinamai liudyti džiaugsmą savo elgsena: „Jūsų meilumas tebūna žinomas visiems.“ Apaštalo laiške pavartotas graikiškas žodis, lietuviškai perteikiamas kaip „meilumas“, apima platų savybių spektrą: gerumą, mandagumą, malonu- mą, gailestingumą, pakantumą, svetingumą. Ši savybė ir dorybė šiandienos visuomenėje rizikingai iškreipiama. Nuolatinis smurto srautas filmuose, „stilingai“ vulgari kalba, seksualumo demonstravimas, varžybos laužant drovumo saugiklius gali atbukinti mūsų akis ir ausis, nuginkluoti užklupus bjaurumo ir vulgarumo agresijai. Meilumas yra tarsi žmogiškųjų santykių balzamas: „Švelni kalba gausina draugus“ (*Sir 6, 5*). Malonus žmo- gus spinduliuoja gerumu ir susilaukia pagarbos. Malo- numas yra būtinas pirmiausia tiems, kurie nori padėti kitiems rasti Kristų. Apaštalas Petras ragina visada būti pasirengus „įtikinamai atsakyti kiekvienam klausian- čiam apie mumyse gyvenančią viltį“. Čia pat jis pamoko: „Tai darykite švelniai ir atsargiai“ (*1 Pt 3, 15–16*). Ben- druomenėje puoselėjamas gerumas ir meilumas taip pat reiškia: Viešpats yra arti!

Tikėdamiesi Dievo gailestingumo pirmiausia turi- me patys atleisti. Savo širdyje dažnai turime slaptųjų nuoskaudų sandėlį. Esame pamiršę daugybę malonių, geradarybių, reikalingų ir naudingų dalykų, bet gy- vai prisimename įskaudinimus, įžeidžiamus žodžius, neteisėtus užsipuolimus. Tai mūsų blogų atsiminimų, nuoskaudų „laikmenos“. Apie šias nuoskaudas daž- nai nežino, net nenumano jų kaltininkai. Kartais pa- tys pasirenkame amžinai įžeistos aukos vaidmenį, nes tai mums įprasta ir patogi nuostata. Tame tamsiame sandėlyje sudėti dalykai yra ne tik nenaudingi, bet ir kenksmingi. Paveskime šio sandėlio turinį gydančiai ir gailestingai Dievo meilei. Atverkime savo širdies duris Dievo žodžio šviesai.

MALONĖS APLANKYMAS

IV advento sekmadienis (C)

Mch 5, 1–4; Žyd 10, 5–10; Lk 1, 39–45

Paskutinis advento sekmadienis yra tiesioginio pasirengimo Kalėdoms laikas. Advento pradžioje girdėjome apie kosminių katastrofų pranašaujamas šlovingo Viešpaties atėjimo ženklus. Šiandienos Evangelijoje žvelgiame į paprastą žemišką sceną, dviejų moterų susitikimą. Kiti liturginiai skaitiniai leidžia išvelgti Aplankymo įvykyje ne vien giminaitei parodytą pagalbos gestą. Skelbiami palaiminimai, pranokstantys įprastinį motinystės džiaugsmą: kūdikio gimimas neatšaukiamai sukūrė žmonijos istoriją. Michėjo pranašystė išrašo artėjančią įvykį ir išganymo istoriją. Ši pranašystė minima ir kitose Evangelijose (*Mt 2, 5; Jn 7, 42*). Naujajame Testamente vienprasmiškai perskaitoma Senojo Testamento pranašystė apie tai, kad Mesijas gims Betliejuje. Tai niekuo neišsiskirianti vietovė, vadinama „mažiausiu tarp Judo kaimų“, žinoma kaip karaliaus Dovydo kilmės vieta. Michėjas atskleidžia, kad gimsiančio kūdikio kilmė siekia „senų senovę, seniai praėjusius laikus“. Jis gims Betliejuje, tačiau tiesa ir tai, ką sakome iškilmingame Tikėjimo išpažinime: jis gimęs iš Tėvo prieš visus amžius. Marija nešioja šį kūdikį, nes įtikėjo, „kas Viešpaties jai pasakytą“.

Skaitinys iš Laiško žydams atrodo tolimas Kalėdų įvykiui. Rengdamiesi kūdikėlio gimimui tikimės meilės ir švelnių žodžių, o čia kalbama apie deginamąsias atnašas, aukas už nuodėmes. Laiško autorius savo ruožtu cituoja psalmės padėkos žodžius, liudydamas tikėjimą Dievo žodžio veiksmingumu. Ankstesnėse šio Laiško eilutėse buvo kalbama apie Senosios Sendoros aukojimus, neįstengusius atnešti nuodėmių atleidimo. Čia dėkojama nebe gyvulių aukomis, bet pačiu savimi: „Aukų ir atnašų tu nebenori, bet paruošei man kūną.“ Asmeninis Dievo pašaukimas reikalauja žmogaus asmeninio atliepo. Laiške žydams psalmės žodžiai įdedami į Jėzaus lūpas dar iki jo gimimo. Atskleidžiama gimsiančio kūdikio gyvenimo programa: „Štai ateinu <...> vykdyti tavo, o Dieve, valios!“ Dievo valios vykdymas yra tikrasis jo pašlovinimas. Klusnų Jėzaus atsidavimą Viešpaties valiai, vėliau vainikuosimą Kryžiaus auka, dabar liudija jo motina Marija ir Jono Krikštytojo motina Elzbieta. „Štai ateinu“ turėtų būti visų mūsų gyvenimo programa.

Po Angelo apreiškimo Marija leidosi aplankyti savo giminaitės Elzbietos. Biblistai teigia, kad ši kelionė galėjo trukti kelias dienas. Kai Marija susitiko su Elzbieta, Jėzus Marijos iščiose buvo vos savaitės. Šiuolaikinė medicina galėtų suskaičiuoti užsimezgsius gyvybės lasteles. Jis buvo labai mažytis, bet, be jokios abejonės, buvo žmogus, negana to – Dievas ir žmogus. Elzbietos dvasinis jautrumas ir liudijimas išsklaido bet kokias abejonas. Pripildyta Šventosios Dvasios ji atpažįsta Marijoje savo Viešpaties Motiną. Į šiuos ypatingus svečius sureagavo pusmečiu vyresnis, taip pat dar negimęs Jonas. Net jo motina anuomet nežinojo, kad jis bus Krikštytojas, parengsiantis kelią Mesijui. Jonas irgi buvo pripildytas Šventosios Dvasios ir ėmė džiūgauti, o Elzbieta tai patvirtino žodžiais: „Šoktelėjo iš džiaugsmo kūdikis mano iščiose.“ Ji atpažįsta Dievą ir žmogų. Praėjusį sekmadienį girdėjome Joną sakant apie Jėzų: „Ateina už mane galingesnis, kuriam aš nevertas atrišti kurpių dirželio.“ Šiandien Jonas pranešė motinai apie jo atėjimą.

Šventoji Elzbieta moko mus labai svarbaus dalyko – gebėjimo atpažinti Dievą, išvelgti gerį savo aplinkoje ir pasaulyje. Trūkstant šios išvalgos, kuri yra malonė, neišvengiamai kryptama į pesimizmą ir depresiją. Bombarduojami blogomis žiniomis ir prognozėmis, slegiami baimingų nuojautų, užsisklendę savo patirtyse ir prisiminimuose sunkiai beatpažįstame Dievo veikimą ir gėrio apraiškas. Tačiau neturime kaltinti tik aplinkos. Jokioje epochoje krikščionybei nebuvo sudarytos šiltnamio sąlygos. Šventasis Paulius sako: „Kur buvo pilna nuodėmės, ten dar apstesnė tapo malonė“ (*Rom 5, 20*). Išvelkime Dievo malonės ženklus ir liudykime juos kitiems.

Elzbieta ne tik jautri Dievo veikimui, bet ir dėkinga. Ji nuolankiai sušunka: „Iš kur man ta garbė, kad mano Viešpaties motina aplanko mane?!“ Elzbieta atpažįsta Dievo veikimą ir moka priimti neužtarnautą malonę. Jonas Paulius II palygino kūdikio laukiančią Mariją su tabernakuliu. Adoruodami Kristų tabernakulyje arba dalyvaudami Eucharistijoje esame kaip Elzbieta. Dėkingumas neatskiriamas nuo Eucharistijos: šis graikiškas žodis reiškia dėkojimą. Eucharistijoje dalyvauja dėkojantys ir dėkingi. Prie Kūčių stalo verta atsiminti du svarbius krikščionio bruožus: gebėjimą išvelgti Dievą pasaulyje bei kitame žmoguje ir dėkingumą už šį gerį Dievui ir artimiems žmonėms.

Kardinolas Joseph Ratzinger

Biblijos pasakojimo apie sukūrimą prasmė

Pamokslas, pasakytas 1981 m. Miuncheno katedroje

Pr 1, 20–2, 4

Prisiartinus prie Biblijos ir Bažnyčios tikėjimo sukūrimu pirmiausia išryškėjo dvi išvalgos. Pirmąją galėtume apibendrinti taip: būdami krikščionys, Šventąjį Raštą skaitome su Kristumi. Būtent jis veda mus per Šventąjį Raštą, patikimai rodo, kur yra įvaizdis ir kur tikrasis, išliekamasis biblinės ištarnos turinys. Jis sykiu išlaisvina iš klaidingo vergavimo paradiškumui ir laiduoja tvirtą, realistinę Biblijos tiesą, kuri neišsisklaido maldingų nuojautų migloje, bet pasilieka ant tvirtos žemės, galinčios būti pagrindu mums. Antroji išvalga buvo štai tokia: tikėti sukūrimu protinga. Net jei tokio tikėjimo protas galbūt ir negali pats sau pateikti, jis jo dairosi ir jame atranda atsakymą, kurio ieškojo.

1. Tikėjimo sukūrimu racionalumas

Šią išvalgą turėtume pagilinti dviem kryptimis. Pirmiausia čia galvoje turimas „sukūrimo“ faktas. Šis faktas prašosi pagrindžiamas; jis kreipia į galią, kuri buvo pradžioje ir galėjo ištarti: tebūna! XIX a. tai galėjo atrodyti kitaip. Gamtamokslį ženklino abu didieji tvermės – materijos tvermės ir energijos tvermės – dėsniai. Todėl visas pasaulis rodėsi kaip amžinai egzistuojantis, amžinų dėsnų valdomas kosmosas, esantis iš savęs bei sau ir nereikalaujantis nieko už savęs. Jis buvo kaip visuma, apie kurią Laplace'as galėjo pasakyti: „Dievo hipotezės man nebereikia.“ Tačiau paskui radosi naujų išvalgų. Buvo atrastas entropijos dėsnis, teigiantis, jog vartojama energija pereina į būvį, iš kurio nebegali grįžti į ankstesnį. Tačiau tai reiškia: pasauliui būdingas tapsmas ir praeinamumas. Laikiškumas įrašytas į jį patį. Vėliau suvokus dar ir tai, kad materija gali virsti energija, pakito ir abu tvermės dėsniai. Reliatyvumo teorija ir dar kai kurios išvalgos rodė, jog pasaulyje tartum yra laikrodis – laikrodis, leidžiantis įžiūrėti pradžią ir pabaigą, kelią nuo pradžios iki pabaigos. Kad ir kokios neišmatuojamai ilgos laiko atkarpos, žinant apie būties laikiškumą, per milijardų metų tamsą vėl galima išvysti Biblijai pažįstamą akimirką – pradžią, kreipiančią į Tą, kuris turi galią steigti būtį: tebūna – ir atsirado.

Antra mintis susijusi ne su grynu būties faktu, bet su pasaulio, taip sakant, sąranga, modeliu, pagal kurį jis pastatydintas. Juk iš to „Tebūna“ radosi ne chaotiška košė. Juo daugiau pažįstame pasaulį, juo labiau jame išryškė-

ja protas, kurio kelius galime su nuostaba atrasti tiktai mąstydami. Jie padeda mums naujaip išvysti Dvasią Kūrėją, kuriam už būtį skolingas ir mūsų pačių protas. Albertas Einšteinas kartą pasakė, kad gamtos dėsnuose „atsiskleidžia taip smarkiai pranašesnis protas, kad, palyginti su juo, visas prasmingas žmogaus mąstymas bei rikiavimas tėra menkas atspindys“ (1). Suvokiame, kad tame, kas didžiausia, – žvaigždynų pasaulyje atsiskleidžia galingas protas, neduodantis Visatai iširti. Tačiau geriau išmokstame pažvelgti į vidų to, kas mažiausia, – į lastelę, pirmą pradę gyvybės lastelę; čia irgi atrandame racionalumą, verčiantį nusistebėti ir kartu su šventuoju Bonaventūra sušukti: „Kas to nemato – aklas. Kas to negirdi – kurčias, o kas nepradeda garbinti ir šlovinti Dvasią Kūrėją – nebylus.“ Jacques'as Monod, bet kokį tikėjimą į Dievą atmetęs kaip nemokslinį ir visą pasaulį kildinantis iš atsitiktinumo ir būtinumo žaismo, kūrinyje, kuriame mėgina apibendrintai pateikti ir pagrįsti tokį savo požiūrį, pasakoja, kad po paskaitų (vėliau virtusių knyga) François Mauriacas pasakęs: „Ką šis profesorius sako, dar labiau neįtikėtina negu tai, ką mes, vargšai krikščionys, tikime“ (2). Monod neginčija, kad taip ir yra. Jo teigimu, visas gamtos koncertas kyląs iš klaidų ir disonansų. Jis pats pripažįsta, kad toks požiūris iš tikrųjų absurdiškas. Tačiau mokslinis metodas, anot jo, verčia nekelti klausimo, į kurį atsakymas būtų „Dievas“. Koks varganas metodas – tik tiek tegalima pasakyti. Per kūrinių protą į mus žvelgia pats Dievas. Fizika ir biologija, apskritai gamtos mokslai, pateikė mums naują, negirdėtą pasakojimą apie sukūrimą, kupiną didingų, naujų įvaizdžių, leidžiančių pažinti Kūrėjo veidą ir iš naujo įsitikinti: taip, visos būties pradžia ir pagrindas yra Dvasia Kūrėjas. Pasaulis nėra tamsos ir beprasmybės vaisius. Jis kyla iš supratimo, iš laisvės ir grožio, kuris yra meilė. To suvokimas teikia mums drąsos gyventi, jėgų ramiai leistis į gyvenimo nuotyki.

2. Simbolinių teksto elementų išliekamoji reikšmė

Abi mintis, kuriomis praplėtėme pirmojo apmąstymo pagrindines išvalgas, turime papildyti žengdami dar vieną žingsnį. Tapo akivaizdu, kad Biblijos pasakojimai apie sukūrimą yra kitoks kalbėjimo apie tikrovę būdas, negu mums pažįstamas iš fizikos ir biologijos. Jais vaizduojama ne tapsmo eiga ir matematinė materijos struktūra, bet įvairiopa pasakoma: yra tik *vienas* Dievas; pasaulis – ne tamsių galių grumtynės, bet jo žodžio kūriny. Tačiau tai nereiškia, kad pavieniai biblinio teksto sakiniai nugrimzta į bereikšmybę ir galioti lieka tik tas, taip sakant, plikas ekstraktas. Jie irgi išreiškia tiesą, bet, žinoma, kitaip negu fizikoje ir biologijoje. Jie rodo tiesą simbolių motyvais – maždaug taip, kaip gotikinio lango šviesų žaismas ir ženklai leidžia išvystyti giliausią esmę. Norėčiau stabtelėti tik prie dviejų elementų. Pirmas: biblinis pasakojimas

apie sukūrimą paženklintas skaičių, kuriais perteikiama ne matematinė pasaulio struktūra, bet tarsi vidinis jo audinio raštas, idėja, pagal kurią jis pastatydyntas. Jame vyrauja skaičiai – trys, keturi, septyni ir dešimt. Dešimt kartų pasakojime apie sukūrimą sakoma: „Dievas tarė.“ Per tai pasakojimas apie sukūrimą jau iš anksto kreipia į Dekalogą, dešimt Dievo įsakymų. Tai leidžia mums suvokti, jog dešimt Dievo įsakymų yra tartum kūrinijos aidas – ne savavališkas išradimas, kuriuo žmogus atitveriamas nuo jo laisvės, bet supažindinimas su kūrinijos dvasia, kalba ir prasme, perteikimas pasaulio kalbos ir Dievo logikos, kuria vadovaudamasis jis sukūrė pasaulį. Vyraujantis visumos skaičius yra septyni; septynių dienų schema akivaizdžiai ženklina visumą. Tokia yra ir Mėnulio fazės trukmė; tad šiuo pasakojimu mums pasakoma, kad mūsų broliško šviesulio ritmas rodo ir žmogaus gyvenimo ritmą. Tampa suprantama, kad mes, žmonės, nesame uždaryti mūsų nedideliame „aš“, bet alsuojame Visatos ritmu, kad tarsi iš dangaus išmokstame savo gyvenimo ritmo, judėjimo bei per tai galime deramai įsilieti į Visatos protą. Biblijoje ši mintis dar labiau išplėtojama. Joje mums pranešama, kad šviesulių ritmas, vaizdžiai sakant, išreiškia širdies ritmą, per tai pasirodančios Dievo meilės ritmą (3).

a) Kūrinija ir kultas

Taip priartėjome prie pasakojimo apie sukūrimą antrojo vaizdinio elemento, apie kurį norėčiau tarti kelis žodžius. Mat čia susiduriame ne tik su septyneto ritmu ir jo kosmine reikšme; tas ritmas veikia tarnauja dar gilesnei ištarai išreikšti: kūrinija krypta į šabą, Dievo ir žmogaus sandoros ženklą. Tai turėsime apmąstyti išsamiau. Kol kas pirmu bandymu galime padaryti išvadą: kūrinija surešta taip, kad artinasi garbinimo valandos link. Kūrinija sukurta, kad atsirastų vietos garbinimui. Ji išsipildo, tampa teisinga, kai nuolat gyvena judėjimu garbinimo link. Kūrinija yra dėl garbinimo. *Operi Dei nihil praeponatur* („Niekam nevalia teikti pirmenybės Dievo tarnybos atžvilgiu“), – savo reguloje yra pasakęs šventasis Benediktas. Tai ne egzaltuoto pamaldumo išraiška, bet grynas, blaivus pasakojimo apie sukūrimą, jo žinios mūsų gyvenimui vertinys. Tikrasis centras, žvaigždžių ir mūsų gyvenimo ritmo vidinė varomoji ir rikiuojamoji jėga yra garbinimas. Mūsų gyvenimo ritmas banguoja tinkamai, kai yra persunktas garbinimo.

Tai galiausiai žinojo visos tautos. Visų kultūrų pasakojimai apie sukūrimą krypta į tai, kad pasaulis sukurta dėl kulto, dėl Dievo šlovinimo. Tokia kultūrų vienybė pamatiniais žmogaus būties klausimais yra labai brangus dalykas. Kalbant su Afrikos ir Azijos vyskupais, pirmiausia per vyskupų sinodus, man dažnai vis iš naujo paaiškėja, kokia gili vienybė didžiąsias tautų tradici-

jas sieja su Biblijos tikėjimu. Jose išlaikomas pirmapradis žmonių žinojimas, atsiveriantis ir Kristui. Techninėse civilizacijose pavojų kelia tai, kad mes nuo to pirmapradžio žinojimo esame atkirsti, kad mūsų klaidingai suprantamo moksliskumo visažinystė trukdo išgirsti, ko kūrinija moko. Egzistuoja bendras pirmapradis žinojimas, rodantis kelią ir jungiantis didžiąsias kultūras.

Sąžiningumo dėlei, žinoma, turime pridurti: toks žinojimas vis iškreipiamas. Pasaulio religijoms nesvetima didi mintis: pasaulis sukurta garbinti. Tačiau ta mintis įvairiopai suteršiama nuomonės, jog garbindamas žmogus dievams duoda kažką, ko jiems reikia. Manoma, jog dievybei tokios žmogaus paslaugos reikalingos, ir kad taip kultas išlaiko pasaulį. Bet taip atkeliami vartai manipuliuoti galia. Žmogus tada gali pasakyti: dievams manęs reikia, taigi galiu paspausti, o prirėkus ir pašantažuoti. Grynas meilės santykis, koks turėtų būti garbinimas, virsta prievartavimu, kai mėginama pasaulį pajungti sau. Tada kultas tampa pasaulio ir žmogaus klastote. Tad Biblija galėjo perimti dvi pagrindines mintis apie pasaulio orientaciją į garbinimą, tačiau sykiu turėjo jas apvalyti. Joje, kaip minėta, idėja išnyra šabo įvaizdžiu. Biblija sako: kūrinijos struktūra remiasi šabo tvarka. Tačiau šabas savo ruožtu vėl yra Toros – Izraelio Įstatymo apibendrinimas. Tai reiškia: garbinime glūdi dorovės pavidalas. Į garbinimą įimta visa dorovinė Dievo tvarka. Tik toks garbinimas yra tikras. Nuo jo neatšiejamas dar vienas dalykas: Tora – Įstatymas išreiškia Izraelio santykių su Dievu istoriją, išreiškia sandorą, o sandora – Dievo meilę, jo „taip“ žmogui, kurį sukūrė, kad tas mylėtų ir sulauktų meilės.

Tad dabar ši mintis tampa aiškesnė. Galime sakyti: Dievas sukūrė pasaulį, kad su žmogumi pradėtų meilės istoriją. Jis sukūrė pasaulį, kad būtų meilė. Už to išnyra Izraelio žodžiai, kreipiantys tiesiai į Naująjį Testamentą. Apie Torą, įkūnijančią sandorą – Dievo ir žmogaus meilės istorijos slėpinį, žydu raštuose pasakyta: ji buvo pradžia. Ji buvo pas Dievą, per ją visa atsirado, ir be jos neatsirado nieko. Ji buvo šviesa ir gyvybė žmonėms. Jonui šias formuluotes tereikėjo pritaikyti tam, kuris yra gyvasis Dievo Žodis, kad galėtų pasakyti: Visa per jį atsirado (*Jn 1, 3*). O dar anksčiau Paulius jau buvo pareiškęs: „Visa sukurta per jį ir jam“ (*Kol 1, 16*; plg. *Kol 1, 15–23*). Dievas sukūrė pasaulį, kad galėtų tapti žmogumi ir paskleisti savo meilę, kad leistų atsirasti mums ir pakviestų mus meile atsiliepti į meilę.

b) Kūrinijos šabiška struktūra

Bet dabar turime žengti dar vieną žingsnį ir paklausti: kaip tai suprasti išsamiau? Pasakojime apie sukūrimą šabas vaizduojamas kaip diena, kai žmogus, laisvai

garbindamas, dalijasi Dievo laisve, Dievo poilsiu ir per tai Dievo ramybe. Švęsti šabą tai švęsti sandorą. Tai reiškia grįžti į ištakas, nuvalyti visus nešvarumus, visa, kas buvo sutepta mūsų darbais. Tai taip pat reiškia žengti į naują pasaulį, kuriame nebebus nei vergų, nei šeiminių, tik laisvi Dievo vaikai, – į pasaulį, kuriame žmonės, gyvūnija ir žemė dalysis Dievo ramybe ir jo laisve.

Iš tokios minties išsirutuliojo Mozės socialiniai įstatymai. Jie remiasi tuo, kad šabas lemia visų lygybę. Neapsiribojant savaitine šabo diena nustatoma, kad kas septinti metai yra šabo metai, kai žemė ir žmogus gali pailsėti. Metai po septynis kartus po septynerius metus būna didieji šabo metai, kai nubraukiamos visų skolos, atšaukiami visi įsigijimai ir pardavimai. Kiekvienas vėl atsiduria pradžioje, kai pasaulis iš naujo priima save iš kuriančiųjų Dievo rankų. Šio faktiškai veikiausiai niekada nepaisyto potvarkio reikšmė geriausiai paaiškėja iš nedidelės pastabos Kronikų knygoje. Jau per pirmą apmąstymą atkreipiau dėmesį, kaip Izraelis kentėjo tremiamas, kai Dievas tartum paneigė pats save, atėmė iš savęs kraštą, šventyklą, garbinimą. Svarstymai nenutrūko ir tremtyje: kodėl Dievas taip pasielgė? Kodėl tokia neišmatuojama bausmė, kuria Dievas tarsi baudžia pats save – dar nė nenujaučiant, kad jis ant kryžiaus prisims visas bausmes, leisis būti sužeistas savo meilės žmogui istorijos. Kaip tai galėjo atsitikti? Atsakymas Kronikų knygoje toks: visa daugybė nuodėmių, prieš kurias sukilo pranašai, galiausiai negalėjo būti pakankamas tokios neišmatuojamos bausmės pagrindas. Priežastis turėjo glūdėti dar giliau, dar arčiau šaknų. Kronikų knygoje taip nusakoma pirminė tremties priežastis: „...kol kraštas atsilygins už savo nešvęstus šabus: per septyniasdešimt metų jis laikysis šabo nuniokotame krašte“ (2 Kr 36, 21).

Tuo norima pasakyti: žmogus atmetė Dievo poilsį, laisvalaikį, jo ramybę ir laisvę, todėl pakliuvo į veikimo vergovę. Jis primetė pasauliui veikimo vergovę ir pats taip save pavergė. Dėl šios priežasties Dievas turėjo suteikti jam šabą, kurio žmogus pats nebenorėjo. Tardamas „ne“ Dievo nustatytam laisvės ir laisvalaikio ritmui žmogus nutolo nuo panašumo į Dievą ir sutrypė pasaulį. Žmogus turėjo būti išlaisvintas iš įsikibimo į savo darbus, todėl Dievui teko jį iš naujo gražinti prie jo tikriausios esmės, atpirkti iš veikimo valdžios. *Operi Dei nihil praeponatur* – pirma Dievo garbinimas, Dievo laisvė ir poilsis. Tik tada žmogus gali tikrai gyventi.

c) Žemės išnaudojimas?

Taip prisiartinome prie paskutinio pasvarstymo. Ypač aiškiai aiškinimo prašosi dar keli pasakojimo apie sukū-

rimą žodžiai. Turiu galvoje Pradžios knygos pirmojo skyriaus garsiąją 28 eilutę, Dievo paraginimą žmonėms: „Valdykite žemę!“ Šis sakinyš jau kuris laikas vis labiau tampa dingstimi krikščionybei užsipulti. Iš šio sakinio išplaukiantys negailestingi padariniai, paneigiantys pačią krikščionybę, vienintelę kaltą už mūsų dienų vargą. „Romos klubas“, trimituodamas apie augimo ribas ir prieš gerus dešimtį metų iš pagrindų išjudinęs pokarinių laikų tikėjimą pažanga, savo iki dvasinės srovės išaugusią civilizacijos kritiką suprato ir kaip krikščionybės kritiką – šioji yra išnaudojimo civilizacijos šaknis: užduotis žmogui valdyti žemę atvėrė vartus į pražūtingą kelią, kurio skaudi pabaiga dabar ryškėjanti. Vienas Miuncheno rašytojas, įkvėptas tokių minčių, nukaldino nuo tada dažnai kartojamus žodžius apie negailestingus krikščionybės padarinius. Visa, kuo iki tol gyrėmės, būtent, kad tikėjimas sukūrimu pasaulį nudievino ir padarė racionalų, kad saulė, mėnulis ir žvaigždės yra nebe grėsmingos ir didelės dievybės, bet vien šviesuliai, kad gyvūnai ir augalai neteko savo mitinio pobūdžio, – visa tai virto krikščionybės kaltinimu. Didžiąsias broliškas pasaulio galias krikščionybė iškreipusi paversdama žmogaus vartojimo objektais ir taip paskatinusi piktnaudžiauti augalais bei gyvūnais ir apskritai šio pasaulio jėgomis laikantis augimo ideologijos, galvojančios tik apie save ir besirūpinančios vien savimi.

Ką į tai atsakyti? Kūrėjo užduotis žmogui reiškia, jog jis pasaulį kaip Dievo kūrinį turi puoselėti paisydamas kūrinių ritmo ir logikos. Užduoties prasmė kitame Pradžios knygos skyriuje nusakoma žodžiais „dirbti ir rūpintis“ (2, 15). Vadinasi, užduotis kreipia į pačios kūrinių kalbos mokymąsi, reiškia, jog reikia dėti pastangas, kad kūrinių duotų, ką geba ir kam pašaukta, o ne supriešinti ją su pačia savimi. Biblinis tikėjimas pirmiausia reikalauja, kad žmogus neužsisklęstų tik savyje, bet visada žinotų, jog jis yra didžiajame istorijos kūne, kuris galiausiai turi tapti Kristaus kūnu. Praeitį, dabartį ir ateitį privalo susitikti ir viena kitą perskverbti kiekviename žmogaus gyvenime. Tik mūsų laikais paplito nusikamavęs narcizmas, vienodai atsiribojantis nuo praeities bei ateities ir norintis vien savosios dabarties.

Tačiau dabar tikrai rimtai turime paklausti: kaip tada išsikerojo ta šiandien mums visiems grėsmę kelianti veikimo ir valdymo mąstysena? Pirmieji naujos nuostatos ženklai pasirodo Renesanse, pavyzdžiui, Galilėjui svarstant maždaug taip: jei gamta nenori savo noru atsakyti į mūsų klausimus ir praskleisti savo paslaptis, imsime kankinimų ir skausmingai tardydami išgausime atsakymus, kurių ji geranoriškai nenori duoti. Gamtamokslinio instrumentų konstravimas jam yra tarsi kankinimo priemonių rengimas, žmogui kaip absoliučiam viešpačiui išsireikalaujant atsakymų, kurių jis nori sulaukti iš

šios kaltinamosios. Konkrečius ir istorijoje juntamus pavidalus tokia nuostata įgijo, žinoma, vėliau. Tobuliausią formą jai suteikė Karlas Marksas: būtent jis pareiškė, kad žmogus nebeieškotų savo kilmės, savo ištakų. Toks klausimas beprasmiškas. Taip norima į šalį nustumti proto klausimą dėl pasaulio kilmės ir sąrangos, apie kurią iš pradžių kalbėjome, nes kūrinią savo vidiniu racionalumu yra stipriausia ir garsiausia žinia apie Kūrėją, iš kurio niekada negalime emancipuotis. Kadangi į sukūrimo klausimą galiausiai niekada neįmanoma atsakyti kitaip negu nurodant Dvasią Kūrėją, jau pats klausimas paskelbiamas beprasmiu. Svarbi ne sukurtoji kūrinią; pats žmogus dar tik turi duoti pradžią tikrajai kūrinią, kuri bus ko nors verta. Štai kodėl žmogaus pagrindinės užduoties keitimas, štai kodėl pažanga yra tikroji tiesa, o materija – medžiaga, iš kurios žmogus kuria pasaulį, kuris bus vertas, kad jame būtų gyvenama. Ernstas Blochas šią mintį išplėtotojo taip, kad ji įgijo gąsdinančią pavidalą. Pasak jo, tiesa ne tai, ką pažįstame, tiesa esanti vien kitimas. Taigi tiesa yra tai, kas įsitvirtina, o tikrovė – „instrukcija įsikišti ir nurodymas pulti“ (5). Kad įgytume reikiamo polėkio keisti, tikrovei būtinas „konkretus neapykantos poliūs“ (6). Grožis, Blocho akimis, yra ne daiktų tiesos suspindėjimas, bet ateities, kurios link turime eiti ir kurią turime patys sukurti, pasirodymas. Todėl, jo teigimu, ateities katedra bus laboratorija; naujųjų laikų Morkaus bažnyčios bus elektrinės. Tada, pasak jo, nebereikės daryti skirtumo tarp sekmadienio ir darbo dienos, nebereikės šabo, nes visa ko kūrėjas bus žmogus. Jis liausis stengęsis vien užvaldyti ar formuoti gamtą, jis pačią gamtą pavers kitimu (7). Čia vargiai pranokstamu aiškumu suformuluota, kas yra mūsų laikų vargas. Iki tol žmogus galėjo visada keisti gamtoje tik tam tikrus dalykus. Gamta, kaip tokia, buvo jo veiklos ne objektas, bet sąlyga. Dabar ji visa atiduodama jo valiai, tačiau staiga iškyla didžiausia grėsmė jam pačiam. Išėities tašką sudaro požiūris, kūrinią laikantis vien atsitiktinybės ir būtinių žaismu. Tada ji neturi teisių ir iš jos negali skliti jokie nurodymai. Nutyla tas vidinis, mums pateiktas Šventojo Rašto pasakojime, ritmas – garbinimo ritmas, kuris yra Dievo ir žmogaus meilės istorijos ritmas. Šiandien bereginti išvystume tokios nuostatos siaubingus vaisius. Jaučiame grėsmę ne tolimai ateičiai, bet tiesiogiai mums patiems. Tikėjimo nuolankumas pranykęs, veikimo puikybė žlugusi, tad gimsta nauja, ne mažiau netikusi laikysena – nuostata laikyti žmogų trikdymo, kuris viską griauna ir yra tikrasis kenkėjas, gamtos liga. Žmogus savęs nemylė, jis mieliau save pašalintų, kad gamta vėl galėtų būti sveika. Tačiau pasaulio ir taip nepastatydinsime, mat, nebenorėdami būti žmonėmis, kokių jis panorą, prieštaraujame Kūrėjui. Taip gamtos nepagydydysime, tik sugriausime save ir kūrinią. Atimsime joje glūdinčią viltį ir didybę, kuriai ji pašaukta.

Tad krikščioniškasis kelias išlieka kaip vienintelis gelbėjantis. Nuo krikščioniškojo kelio neatsiejamas įsitikinimas, kad tikrai kūrybingi galime būti tik tada, kai esame susivieniję su pasaulio Kūrėju. Žemei įmanu tarnauti tik tuomet, kai ji bus valdoma, kaip nurodo Dievo žodis. Tada galėsime tikrai tobulinti ir atbaigti save bei pasaulį. *Operi Dei nihil praeponatur* – Dievo darbo, Dievo tarnybos atžvilgiu niekam neteiktina pirmenybė. Šis sakinytis yra tikrasis kūrinių tvarumo teiginys, apsaugantis nuo klaidingo pažangos garbinimo, žmogų trypančios kaitos garbinimo ir nuo žmogaus juodinimo, irgi griaunančio pasaulį bei kūrinią ir nukreipiančio nuo tikslo. Vien Kūrėjas yra tikrasis žmogaus Atpirkėjas, ir tik pasitikėdami Kūrėju žengiame keliu į pasaulio, žmogaus ir daiktų atpirkimą. Amen.

Nuorodos

- (1) A. Einstein. *Mein Weltbild*. Hg. von C. Seelig. Stuttgart-Zürich-Wien 1953, 21. plg. *mano Einführung in das Christentum*. München 1990, 116.
- (2) J. Monod. *Zufall und Notwendigkeit*. Philosophische Fragen der modernen Biologie. München 1975. 110 ir 124.
- (3) Dėl šio Pradžios knygos pasakojimo aiškinimo, greta minėtų Cl. Westermanno komentarų, pirmiausia nurodytina: G. von Rad. *Das erste Buch Mose*. ATD 2–4, Göttingen 121987, ir: J. Schabert, *Genesis 1–11*. Würzburg 1983.
- (4) Šiuo klausimu svarbus leidinys: K.-H. Schwarte. *Die Vorgeschichte der augustinischen Weltalterlehre*. Bonn 1966, ypač 220–256.
- (5) Šią citatą paėmiau iš pamokomos knygos: F. Hartl. *Der Begriff des Schöpferischen*. Deutungsversuche der Dialektik durch Ernst Bloch und Franz von Baader. Frankfurt 1979, čia 74–80; *Prinzip Hoffnung*. Gesamtausgabe Bd. 5. Frankfurt 1959, 319.
- (6) „Be meilės šališkumo, su lygiai tokiu pat konkrečiu neapykantos poliūmi, nėra tikros meilės; be revoliucinio klasinio požiūrio šališkumo vietoj priekin nukreiptos praktikos tėra atgal žvelgiantis idealizmas.“ *Prinzip Hoffnung*, 318; Hartl 80.
- (7) *Markuskirchen und Elektrizitätswerke*: *Prinzip Hoffnung* 928 ir t.; *Verzicht auf abgetrennte Sonn- und Feiertage*, ten pat, 1071 ir t.; plg. Hartl 109–146, ypač 130 ir 142. Daugiau įdomios medžiagos iš marksistinio mąstymo šiuo klausimu plg. J. Pieper. *Zustimmung zur Welt*. Eine Theorie des Festes. München 21964, 133 ir t.

Anglikonų primas lankėsi Romoje

(KAP, KAI) Lapkričio 21 d. vyko popiežiaus Benedikto XVI susitikimas su anglikonų primu Kenterberio arkivyskupu Rowanu Williamsu. Pasak Šventojų Sosto pranešimo, susitikimas buvo nuoširdus, Bažnyčių vadovai išreiškė valią tęsti ekumeninį dialogą. Drauge pastebėta, kad apaštališkąją konstituciją *Anglicanorum coetibus* anglikonams atverta galimybė pereiti į Katalikų Bažnyčią nereiškia „naujo ekumenizmo kelio“. Spaudos tarnybos komunikate informuojama apie būsimąjį dvišalės anglikonų ir katalikų teologų komisijos (ARCIC) susitikimą, kuriuo pradedamas trečiasis pokalbių doktrinos klausimais etapas. Anglikonų primas jau buvo susitikęs su Benediktu XVI 2006 ir 2008 m.

Lapkričio 19 d. anglikonų primas dalyvavo Grigaliaus universitete vykusiame simpoziume, skirtame ekumenizmo pirmtako olandų kardinolo Johannesio Willebrandso (1909–2006) gimimo šimtmečiui paminėti. Arkivyskupas Rowanas Williamsas viltینگai apibūdino anglikonų ir katalikų Bažnyčių santykius posakiu „Ekumenizmo stiklinė yra puspilnė“. Pasak jo, atsakomybė dėl stagnacijos vienybės kelyje tenka Katalikų Bažnyčiai, akcentuojančiai teisines ir institucines Bažnyčių skilimo priežastis, nepaisant sutarimo pamatiniais tikėjimo klausimais. Anglikonų primas taip pat gynė įvairiose dalinėse anglikonų Bažnyčiose galiojančią leidimą šventinti moteris kunigėmis ir vyskupėmis. Pasak jo, katalikų požiūris, išvelgiantis tame tarpusavio pripažinimo kliūtį, prieštarauja anglikonų supratimui apie visų pakrikštytųjų lygybę. Kita vertus, Kenterberio arkivyskupas priminė apie krikštu

grindžiamą abiejų Bažnyčių bendrumą. Pasak jo, po Vatikano II Susirinkimo teologiniame dialoge pasiekta pažangos sutartinai vertinant Dievo veikimą, Bažnyčios esmę ir jos misiją. Anglikonų primas įvardijo pagrindinę anglikonų ir katalikų teologinio dialogo problemą: kuriu mastu Bažnyčios institucija gali nustatyti teisingo tikėjimo ribas. Su tuo susijęs popiežiaus primato klausimas. Kitas diskusijos punktas yra visuotinės Bažnyčios ir dalinių Bažnyčių santykio klausimas.

Popiežiškosios krikščionių vienybės tarybos pirmininkas kardinolas Walteris Kasperis kalbėdamas simpoziume pavadino arkivyskupą R. Williamsą „tikru draugu“. Pasak kardinolo, naujasis modelis, pagal kurį įmanomas kolektyvinis anglikonų bendruomenių perėjimas į Katalikų Bažnyčią, nereiškia naujo ekumenizmo kelio. Popiežiškosios krikščionių vienybės tarybos pirmininkas patvirtino aiškų skirtumą tarp kolektyvinio konfesijos pakeitimo ir Bažnyčios vienybės siekio. Pasak jo, klausimai dėl anglikonų perėjimo į Katalikų Bažnyčią, remiantis konstitucija *Anglicanorum coetibus*, turi būti svarstomi su didžiausiu skaidrumu, jautrumu ir tarpusavio pagarba, siekiant išvengti įtampų su dialogo partneriais anglikonais. Kardinolas W. Kasperis ryžtingai atsiribojo nuo kitų konfesijų tikinčiųjų verbavimo, prozelitizmo. Pasak jo, ekumenizmas nėra nei programa Bažnyčios įtakai plėtoti, nei diplomatinis kompromisas, siekiant mažiausio bendrojo vardiklio. Popiežiškosios krikščionių vienybės tarybos pirmininkas sakė, kad palankumas ekumeniniams partneriams drauge turi atverti erdvę kitų Bažnyčių teisėtų skirtumų bei charizmų pripažinimui.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

mons. Gintaras Grušas
kun. Lionginas Virbalas SJ

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Rimantas Kaunietis
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / mons. Arūnas Poniškaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
Faksas (37) 323 853
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Savanorių pr. 192
44151 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2009, „Bažnyčios žinios“